

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XLIX. De Immunitate Ecclesiarum, Cœmeterii & rerum ad eas
pertinentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

nec Patroni aut alii ex ea aliquid percipiant, reparatio incumbit parochianis (attentis tamen singulorum facultatibus) in quorum gratiam reparanda est Ecclesia, utpote percipientium ibi Sacramenta & alia Divina. Habentur hæc *can. 10. q. 1. can. 1. seqq. q. 3. caus. 10. c. 1. 3. 4. h. t. Trid. s. 27. c. 7. de Ref.* Ante prædictos omnes obligantur, qui vel ex conventionem, vel statuto, vel consuetudine ad reparationem adstringuntur. Sic in Archidiecepsi Moguntina vi consuetudinis dicuntur Decimatores indistinctè obligari ad Ecclesie Chorum, communitas verò ad Navim illius reparandam. Casu quo autem nemo ex prædictis foret obligatus ob notoriam paupertatem &c. nec spes reparationis subesset, deberet Ecclesia omnino destrui, erecta tamen ibidem cruce, ac ejus jura ad Matricem, vel viciniorem Ecclesiam deferri auctoritate Episcopi. *Trid. lo. cit.* De reparatione Ecclesie Cathedralis, à quibus facienda sit, videre potes apud P. Schmalzgrueber *b. t. n. 40. seq.* Ex quibus

Quæres, an ergo & quando ad reparationem Ecclesie teneantur Patroni, & Decimatores? *R. 1.* Patroni, seu habentes jus Patronatus, probabilius non tenentur, nisi quando pensionem & redditus aliquos percipiunt; tunc enim pro rata, si redditus fabricæ & alius reparatori desint, tenentur concurrere. *Lambertini. de Jur. Patr. l. 3. q. 7. a. 2. n. 5. Zypæus in Analysi b. t. n. 12.* Prior pars probatur negativè, posterior insinuat in *Trid. lo. cit.* *R. 2.* Decimatores Ecclesiastici, seu qui decimas à spirituali titulo non separatas percipiunt, obligantur concurrere, per *Trid. cit.* quia tales decimæ sunt bona Ecclesie, quæ indiget reparatione. At Decimatores Laicales, seu qui decimas secularizatas percipiunt, sive sint Laici sive Ecclesiastici (seclusa consuetudine contraria) probabilius non obligantur. *Návar. de rediv. Eccl. n. 5. 57. &* ut testis est *Zypæus de Paroch. Consultat. 4. n. 2.* plerique DD. ex ea ratione, quia tales decimæ ab Ecclesia & titulo spirituali avulsæ non amplius sunt bona & proventus Ecclesie, sed bona temporalia, & instar patrimonialium percipiuntur absque onere bonis ab Ecclesia provenientes annexo ab illis, qui tales decimas colligunt. Decimæ autem pleræque omnes, quæ à Laicis percipiuntur, in Bavaria censentur esse penitus secularizatae & omnino Laicales teste *Cancellar. Schmid Semcent. 2. Controv. 26. n. 7.* Si tamen observantia vel consuetudo alicujus loci habeat, ut concurrant etiam Decimatores, qui Laicales obtinent decimas, laudabiliter adiguntur ad concurrendum: & adhuc laudabilius sponte concurrunt etiam seclusa consuetudine.

TITULUS XLIX.

De Immunitate Ecclesiarum, Cœmeterij, & rerum ad eas pertinentium.

SUMMARIUM.

1. Immunitas Ecclesiastica quid, & quotuplex.
2. Localis in quo consistat.
3. 4. Maxime prout est asyllum.

5. Quæ quæstiones hic tractandæ.
6. 7. Immunitas asyli est juris Ecclesiastici.
8. Favorabilis & lata interpretationis.
9. Quibus locis concessa:
10. 11. Et quibus personis.
12. 13. An etiam Clericis, & Religiosis.
14. Quæ delicta privent asylo.
15. Quando privet occisio vel mutilatio facta in Ecclesia vel Cœmeterio.
16. Seqq. Quid requiratur ad homicidium privatum, ut excludat asylo.
20. Nullum delictum, in Constitutione Gregor. XIV. non expressum, privat asylo.
21. 22. Quid agendum, si confusa ad Ecclesiam commisit delictum asylo excludens. Sive delictum sive dubium sit.
23. An ad extradendum, vel extrahendum, requiratur licentia Episcopi.
24. Pœna in violatores asyli statuta.
25. Immunitas Ecclesiastica Realis.
26. 27. Quotuplex generis sint onera, tributaria.
28. Ab oneribus personalibus immunes sunt Clerici & Religiosi.
29. 30. 31. An etiam, & à quibus oneribus realibus vel mixtis:
32. 33. 34. Et ab accisis, stauris, gabellis, impositis, & vicigalibus &c.
35. 36. An ab onere concurrendi ad opera publica.
37. Pœna in violatores Immunitatis Ecclesiasticæ Realis statuta.
38. Quæ etiam Jure Divino est introducta.

Ecclesiarum, de quarum constructione reparatione primùm egimus, præcipuum privilegium est immunitas, quæ vox significat exemptionem & libertatem à munere, seu re, quo alia loca, res, vel personæ premuniuntur. *arg. l. 1. ff. de Jure Immunit.* Hæc igitur vox usurpari solet ad denotandam exemptionem, quæ gaudet Ecclesia, Res, & Persona Ecclesiastica, quàmque vocamus Immunitatem Ecclesiasticam: hanc multi & sæpe confundunt cum Immunitate Ecclesiarum; sed re vera, si accurate loqui velimus, discrepant; nam Immunitas Ecclesiastica complectitur tanquam genus tres species, Immunitatem Personalem, Realem, & Localem, atque sic definitur: est jus seu exemptio, quæ personæ, res, vel loca Ecclesiastica à muneribus & oneribus secularibus libera sunt: contra Immunitas Ecclesiarum una ex illis est species, nempe Immunitas localis. Item Immunitas Ecclesiastica solet adhiberi magis propriè ad exprimendas reliquas duas species, nempe Immunitatem Personalem & Realem, hæc competentem Personis Ecclesiasticis, & Res ad has personas vel ad Ecclesias pertinentes. Nos in hac amplissima materia, & fide dignissima, imò necessaria, ne nimis prolusimus, faciemus selectum nobiliorum quatuordecim, & doctrinæ utilioris compendium. Sequemur autem ordinem Rubricæ, & in §. 1. agemus de Immunitate locali Ecclesiarum &c. & in §. 2. de Immunitate Reali, sive rerum ad Ecclesias & Clericos pertinentium. De Immunitate autem Personali jam differimus co-

plise ad Tit. de For. Comp. à n. 11. usque ad n. 28.

§. I.

De Immunitate Locali Ecclesiarum &c. & Jure Asyli.

Sciendum 1. Immunitatem localem Ecclesiarum esse exemptionem seu privilegium, cuius omnes actus profani & sæculares, qui sine indecentia & irreverentia loci sacri non fiunt, in eisdem exerceri prohibentur, ac insuper asylum seu securitas præstatur ad eas confugiendum. Actus huiusmodi sunt non tantum ex natura sua peccaminosi, ut est occidere, furari &c. in Ecclesia, qui sæpe propter irreverentiam loco sacro exhibitam, si fiant in Ecclesia, præter propriam malitiam etiam sacrilegi evadunt; verum etiam alii & per se liciti, ut in specie 1. Placitum, seu quidquid ad strepitum Judiciale pertinet, ita ut non Judicialia Criminalia tantum & sanguinis absque pena excommunicationis, sed etiam Civilia à Laicis absque peccato sacrilegi, ac sine actuum & processuum invaliditate exerceri in Ecclesiis nequeant. c. 1. §. 5. X. c. 2. in 6. b. t. Iisdem tamen Laicis non sunt prohibiti actus jurisdictionem contentiosam non requirentes, nec personis Ecclesiasticis judicia Ecclesiastica per c. 25. de Appell. quamquam & ista in locis sacris celebrare minus sit conveniens. 2. Contractus, negotiationes, mercatura &c. c. 1. qui tamen actus non sunt irritati à Jure, si in Ecclesiis vel cœmeteriis: imò cōluerendo excusat à peccato illos, qui candelas vel alia ad pietatem servientia ad januam Ecclesiæ vel in cœmeterio vendunt absque strepitu & perturbatione rei Divinæ & devotionis fidelium; Congregationes & concilia collegiorum & communitarum Sæcularium. c. 2. cit. si instituantur propter negotia profana. 4. Ludi theatrales & spectacula vana, choreæ & canus ad oblectationem præcise ordinati, & non ad pietatem. can. 1. d. 92. c. 12. de vita & honest. Cler. Denique & singulariter p. omnis violentia, per quam reus ad Ecclesiam confugiens in eam abstraheretur, & sic violaretur asylum seu jus Asyli. De hoc

§. 2. Immunitatem Ecclesiarum pro Asylum, seu jus Asyli, vel Asylum, die Gregoriana esse privilegium, quo Reis, ad Ecclesiam confugiens, præstatur securitas, ut inde vi & violentiâ extrahi non possint, maxime ut tui sint in vita & membris. In re communis. Quid veniat nomine Reorum, Ecclesiæ, Violentiæ, & Extrahendi prohibita, patebit ex cendis. De hoc Jure Asyli extat famosa Constitutio Gregorij XIV. quæ incipit Cum alias, edita anno 1591. continens Jus novissimum in hac materia, atque eum in finem promulgata, ut sublati dubiis & variis abusibus deinceps haberetur certa norma, secundum quam regulatur asylum. Igitur præstat ipsam audire, quæ sic loquitur: Hac itaque nostra perpetuò valitura constitutione omnia & quæcunque privilegia --- sublatâ penitus omni differentiâ ita ad unam tantam formam reducimus, & moderamus, ut Laicis ad Ec-

clesias, locaque Sacra & Religiosa confugiens, si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, publicisque stratis obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur: aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesijs, earumque cœmeterijs committere non verentur: aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut assassini, vel hæresis, aut lese Majestatis in personam ipsiusmet Principis rei; immunitas Ecclesiastica non suffragetur. Sed universis & singulis Venerabilibus Fratribus nostris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Ecclesiarum & Monasteriorum Prælatibus, tam Sæcularibus, quam cujusvis Ordinis Regularibus, districte præcipiendo mandamus, & præcipimus, ut Laicos in casibus prædictis delinquentes, ad eorum Ecclesias, Monasteria, domos, & alia loca supradicta Sacra, seu Religiosa, respectivè confugiens, & in eis se recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumque aliquod iudicio suo commisisse videbuntur, quando à Curia Sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris & Officialibus Curie Sæcularis absque irregularitatis nota, aut alicujus censure Ecclesiasticæ incursu, tradidi & consignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet & faciat. Ne autem Curie Sæcularis prædictæ Ministris facultate illos per se & propria auctoritate extrahendi & abducendi, sibi olim, ut præfertur, attributa, & per præfentes revocata abutantur, volumus, dictaque auctoritate decernimus, & declaramus, ut Curia Sæcularis, ejusque Judices & Officiales, ab Ecclesijs, Monasteriis, locisque sacris prædictis Laicum aliquem, ut præfertur, delinquentem, in nullo ex casibus supradictis sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & cum interventu persone Ecclesiasticæ, ab eo auctoritatem habentis, ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores, etiam si alii Ordinarii sint, aut nullius Diocesis, aut Conservatores ab hac sede specialiter vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertineat --- capere, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ persone Ecclesiasticæ requisitæ, illos in delictis superius expressis culpabiles tradere, aut captivè & carcerationi intervenire, & assistere recusarint, tuncque reverentia Ecclesiæ, & locis sacris debita memores, prædictos delinquentes, minori, quod id fieri poterit, scandalo & tumultu extrahere curent. Quoque delinquentes Laici prædicti, postquam, ut præfertur, ab Ecclesijs locisque extrahi & capti fuerint, ad carceres Curie Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto & firmo carcere, ac opportuna custodia, data illis, si opus fuerit, per Curiam Sæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, curiaque Sæculari prædictæ consignari, nec tradi possint, nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi vere crimina superius expressa commiserint: tuncque demum de mandato Episcopi per Judicem Ecclesiasticum Curie Sæculari, quacunque appellatione seposita, consignentur. De crimine vero hæresis cognitio ad forum Ecclesiasticum tota pertineat --- Quod si quis quacunque dignitate & auctoritate præditus, præmissorum, aut alio quovis pretextu quidquam præter, aut contra huius nostre Constitutionis tenorem attentare præsumpserit, declaramus, eum ipso facto censuras & poenas incurrere, quæ contra liber-

Rrrr a

tatis,

tatis, juris, immunitatis Ecclesiasticæ violatores, per sacros Canones, & Conciliorum Generalium, nostrorumque Prædecessorum constitutiones sunt promulgata. - - - Nec non irritum decernimus & inane, si secus super his per quoscunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Atque hæc Constitutio Gregoriana, sicut pro universo mundo Christiano condita est, ut sublata omni differentiâ uniformitas ubique observetur circa immunitatem localem Ecclesiarum &c. ita teste Delbene de Immunit. c. 16. dub. 4. allegante communem DD. ubique observanda, & ejus dispositione in utroque foro standum est. Certè in nostris partibus eam in viridi observantia esse videmus.

4. Sc. 3. Commoda asyli, favores, & effectus Immunitatis localis esse sequentes, in can. 6. 8. 9. 35. 36. caus. 17. q. 4. c. 6. b. t. Constitut. Gregor. cit. l. 2. 3. & 6. C. de his, qui ad Eccles. confug. proditos. 1. Confugientes ad Ecclesiam recipi debent, nec repelli vel excludi possunt: suntque tamdiu retinendi, donec Rei sponte velint egredi, vel tutò in alium locum transportari, vel fugere valeant, nullo modo autem tradendi Judici sæculari ad examen &c. nisi is juratò promiserit impunitatem vel restitutionem: imò non facile etiam tali promissioni juratæ acquiescendum Judici inferioris, qui jus aggrandi, seu pœnam ordinariam remittendi non habet. Sed fortè & hoc est prohibitum, uti in fine hujus sciendi notabo. 2. Alendi sunt ex bonis Ecclesiæ, Monasterii &c. si ex bonis propriis non habeant alimenta, vel à consanguineis habere nequeant: poterunt tamen postea ab ipsis factæ expensæ repeti, si solvendo sint, vel labor exigi, vel servitium, quo data ipsis alimenta compensentur. Nec illicitum est Rectoribus Ecclesiæ suadere, ut discedant, si securam & absque periculo in alium locum perveniendi viam faciant vel ostendant. 3. Impediendi non sunt, quò minus vestes, victualia, & alia, quibus indigent, ad se deferri curent: vel ne egrediantur (ad 30. etiam passus) ad exonerandam naturam, si in asylo locus conveniens pro his necessitatibus non sit. Prohibitum tamen Magistratui Sæculari non est Ecclesiæ custodiam militarem apponere ad capiendos reos, si fortè egressi fugere vellent. 4. Existentes in loco asyli capi, vinculis constringi, carcerari, aut vi inde abstrahi nullatenus possunt, licet fieret securitatis gratiâ, vel sub prætextu, ne aufugerent, dum res examinatur ab Episcopo, ut habet communis contra Clarum & Farinac. cum Judex Laicus non habeat potestatem exercendi jurisdictionem in alieno, nempe Ecclesiæ territorio. Extracti autem per vim, vel etiam consentientes (cum immunitas hæc localis sit, non personalis, adeoque non abdicabilis à personis) restitui deberent ante omnia eidem Ecclesiæ, si peteret, vel alteri, in qua æquè forent tuti: omnesque actus, & totus processus contra taliter extractos vel captos institutus, irriti essent ac nulli. Cum hoc tamen stat, posse existentes in loco asyli precibus, blanditijs, promissionibus (absque dolo tamen) etiam à Judice allici ad prodeundum:

imò, licet dolo vel mendacijs à non iudice induceretur aliquis ad egrediendum, v. g. dolo, nemo est foris, tuta ad fugam via patet: aut à Judice, vel alijs sive dignis, te nihil passurum in te vel membris, aut gravi pœna non afficiendum, capi posset à Magistratu Sæculari, & debetè puniri. Pirhing b. n. 42. Haun. &c. sibi enim imputare debet, quòd alteri crediderit: aliud si ret, si ipse Judex dolo & falsitatis, licet abque promissione prolatis, induceret ad egrediendum; tunc enim restitui asylo deberet: cum fraus & dolo nemini debeant patrocinari. Jura subveniant deceptis, non decipientibus. Pirh. ibid. & alij communiter. 5. Existens in asylo condemnari nequeunt ad mortem, vel aliam pœnam corporalem gravem, puta à llij, tiremium, servitutis &c. possunt tamen fieri pœnæ Ecclesiasticæ, vel multari pœna cuniariâ, vel aliâ competentem & leviter afflicti, sed per Judicem Ecclesiasticum, ut habet communior cum Farinac. & Palao vel compelli ad satisfaciendum læsis perperam: quare & executio licet fit in communis, si habeant. Ubi autem existens in asylo fuit condemnatus ad pœnam pecuniariam aliam, postea egressus condemnari non amplius debet ad mortem vel aliam pœnam, per sententiam super aliquo crimine latam, spirat officium & potestas Judicis. 1. Judex de re Jud. Farinac. in Append. de Immunit. c. 340. Palao & alij. Interim, teste P. W. b. t. n. 157. alios allegante, consuetudine in quibusdam locis receptum est, ut Curia Sæculari contra existentem in Asylo procedat perquisitionem & citationem, atque in non parentem habitâ sufficienti probatione delictentiam proferat, licet exequi non possit. Spoliari rebus suis, secum in locum asyli datis, nequeunt. 7. Cognitio super immunitate hac ad solum Episcopum, vel ejus Vicarium Generalem pertinet, ita ut neque in calibus quibus propter crimen exceptum confugient gaudet asylo, Judex Sæcularis absque licentia illius, prius decidentis, reum non gaudere asylo, extrahere possit, & absque traditione persona Ecclesiastica ad id potestatem habente Episcopo facta. Constit. Gregor. cit. Et quia solum facultas tradendi reos conceditur Episcopo ac Vicario illius & personis Ecclesiasticis ab eo auctoritatem habentibus pro casu, quo propter crimen exceptum non gaudent, locum rectè infertur, nec Episcopo, minus alijs personis Ecclesiasticis, potestatem competere extrahendi in criminibus non exceptis, licet Judex Sæcularis joret de impunitate impertienda. Sc. 4. Varias nunc & scitu dignissimas moveri quæstiones circa asyliam. 1. Quo jure introducta. 2. An tanquam favorabilis amplius vel tanquam odiosa stricta sit interpretatio. 3. Quænam loca gaudeant jure asyli. 4. Quænam personæ protegantur asylo, an etiam indeles, debitores carcerem metuentes, fugitivi ex effracto carcere, item Clerici & Religiosi. 5. Quænam crimina privent asylo, præsertim quando quis reus esse censendus sit homicidii, prædatorii, quod est expressum in Bulla Gregoriana,

riana, item quando homicidium in Ecclesia commissum excludat asylo, vel an non & alia delicta in loco asyli commissa. 6. Quando & quomodo licet fiat extractio confugæ ex loco asyli. 7. Quas pœnas incurrant violentes asyli.

Dico 1. Immunitas asyli, seu jus asyliæ, non Jure Naturali, ut pauci quidam volunt, neque Jure Divino in Nova Lege, ut sentit Farinac. cum quibusdam, sed tantum Jure Positivo Humano, tum Civili tum Canonico, introductum est, & quidem valde rationabiliter. Ita communis. Dixi 1. Non Jure Naturali: quia alias nunquam possent scelerati ex asylo extrahi ad supplicium, quod tamen juxta omnes falsum est; & quamvis Jus Naturæ dicat, reverentiam locis sacris exhibendam esse, tamen non præcipit hunc determinatum modum ea honorandi. 2. Neque Jure Divino: quia in Nova Lege nullus exstat Scripturæ textus, neque traditio Apostolica, aut declaratio Ecclesiæ, id asserentis. 3. Tum Civili, ut patet ex t. t. c. de his, qui ad Ecc. confug. 4. Tum Canonico, nempe juxta can. 6. 8. 9. 35. 36. caus. 17. q. 4. c. 6. c. 9. &c. h. t. Constit. Gregor. XIV. cit. Dixi denique 5. valde rationabiliter: quia introductum est non in favorem delinquentium, sed in favorem publicum, ac reverentiam locis sacris, & DEO dicatis competentem, intuitu Religionis & Fidei Christianæ, cujus templa & aræ utique non debent villi in pretio esse, quam templum Antiquæ Legi, aræ & sana Gentilium falsis dijs erecta, de quibus abstrahere confugientes ad illa nefas credebant etiam Ethnici.

Oppones 1. Jus Naturæ dicat, reverentiam Ecclesiis & locis sacris exhibendam esse, ut agnoverunt omnes Gentes, quæ propterea judicabant parcendum esse eò confugientibus, & non avellendos: ergo. 2. Exod. 21. Num. 35. Deuter. 19. Jos. 20. jus asyli datum est civitatibus Refugij & aris sacris: Ecclesia autem instauravit hoc Jus Divinum in Nova Lege: ergo est Jure Divini. 3. Trid. sess. 25. c. 20. de Ref. ait, Ecclesiæ & personarum Ecclesiasticarum immunitatem DEI ordinatione & Canonis sanctionibus constitutam esse: ergo Dei præcepto non minus ac Ecclesiæ introducta est immunitas locis Ecclesiarum. 4. ad 1. Jus Naturæ etiam dicat, sceleratos debitis pœnis afficiendos esse. Deinde dicat quidem in genere, reverentiam Ecclesiis exhibendam esse, at modum determinatum non præcipit: non omne, quod dicante lumine Naturali conveniens est, uti revera conveniens est sceleratos defendi à violentia in locis sacris, id quod agnoverunt etiam Gentiles, statim hoc ipso etiam præceptum est. Ad 2. Leges Veteris Testamenti de hac re, quia erant Judiciales vel Ceremoniales, non verò Morales, abrogatæ sunt per mortem Christi. Gal. 3. c. 3. de Constit. Ecclesiæ eas nec voluit nec potuit resciscitare, sed ad exemplum Veteris Testamenti introduxit jus Asyli, sicut de Decimis dictum. Ad 3. N. Conf. nam Tridentinum rectè explicatur de immunitate personali, & reali Ecclesiarum, vi cujus res ad Ecclesiam pertinentes à jurisdictione Laicali saltem in thesi exemptæ sunt Jure Divino, & non de immunitate locali. Vel dic, Ecclesias quidem ex-

se exemptas Jure Divino, ut Laici nihil possint in iis disponere per viam jurisdictionis, non tamen ut nequeant sceleratos ibi existentes apprehendere: vel ut hos apprehendere aut extrahere nequeant sine consensu & auctoritate Judicis Ecclesiastici.

Dico 2. Immunitas asyli est favorabilis, adeoque latè interpretationis. Marius Italus, Ciarlinus, & cum his præcipui nominis DD. teste P. Wiestner h. t. n. 42. contra Covarr. & Card. de Luc. de Immunit. disc. 2. §. 10. Ratio, quia privilegium Principis, præsertim in favorem publicum & Religionis principaliter tendens, ac in Jure Communi clausum, est latissimæ interpretationis tanquam favorabile. c. 2. 3. de Preb. in 6. c. 30. de Privil. c. 16. de V. S. l. 43. ff. de Relig. §. sumpt. fun. sed privilegium immunitatis localis est concessum à Principe tam Sæculari quam Ecclesiastico, principaliter spectat publicum favorem Ecclesiarum & Religionis, est clausum in Corpore Juris Communi &c. Oppones 1. Immunitas asyli est noxia Reipublicæ, quia delictis impunitatem præstat, quæ Jus Commune & Naturale puniri exigit: ergo strictè interpretanda. 2. Præbet occasionem delinquendi, si ampliatur, facitque audaciores ad occidendum &c. ergo. 3. Potius favendū est Justitiæ Vindictivæ, quam sceleratis. 4. Quando concurrat bonum publicum & privatum, præferendum est illud: sed bonum publicum exigit puniri scelera, & immunitas solum privatis hominibus favet: ergo. 5. Non potest Deo majus sacrificium offerri, quam si delinquentes competenti vigore compescantur. per can. 24. 34. seqq. caus. 23. q. 5. ergo Deus magis colitur, si delinquentes plectantur, quam si in Ecclesiis securi consistent. 2. ad 1. N. Ant. alias etiam immunitas in antiquo Testamento fuisset noxia Reipublicæ. Deinde non omnes delinquentes protegit Ecclesia, uti videbimus: quos autem protegit, non absolute vult esse impunes, sed relinquit in salvo pœnas pecuniaras, infamæ, proscriptionis, confiscationis bonorum. Nec Jus Naturale nec Jus Commune exigit plecti omnia omnino crimina, præsertim ubi Principes ipsi impunitatem intuitu Religionis & reverentiæ erga loca Deo sacra indulgent, vel pœnam mitigant. Ad 2. occasio delinquendi, quam improbi ex hac immunitate arripiunt, est prorsus per accidens, & propter abusum privilegij. Retorq. argum. in immunitate veteris Testamenti ab ipso Deo inductæ. Ad 3. N. suppositum, quod Ecclesia intendat per se favere sceleratis; sed spectat reverentiam locis sacris debitam præstando securitatem certis delinquentibus, quibus tantum secundario & per accidens obtingit favor. Retorq. iterum, sicut prius. Ad 4. N. Min. membrum 2. nam etiam bonum publicum exigit, Ecclesias non violari per extractionem violentam ad eas confugientium, earumque ac Religionis favor est etiam publicus, & quidem aliis præferendus; cum summa sit ratio, quæ facit pro Religione. l. 43. cit. Ad 5. Illud procedit, quando justa causa, aut major Dei cultus non defendit Reos.

Rrrr 3

Dico

Dico 3. Immunitate & jure asyli gaudent Ecclesia, & omnia loca Sacra & Religiosa, quæ in favorabilibus veniunt nomine Ecclesiarum, quæ nempe auctoritate Episcopi sunt constituta, item iis conjuncta & adherentia. c. 9. §. fin. b. t. c. 4. de Relig. Dom. can. 10. 20. 36. caus. 17. q. 4. l. 3. C. de his, qui ad Eccl. §. arg. l. omnia 35. C. de Episc. §. Cler. cum privilegium hoc sit favorabile & lata interpretationis. Unde in specie gaudent 1. Templi, non solum jam perfecte constructa, sed etiam ccepta construi auctoritate Episcopi: non modò benedicta, vel consecrata, sed etiam simpliciter tantum deputata ad Divina officia. c. 9. cit. item polluta quoque, vel interdicta, sicut Clericus interdictus vel excommunicatus non perdit privilegia personalia Clericorum: imò jam destructa, imò non sint destructa Episcopi auctoritate, vel sine spe & intentione reedificandi: rursus sacristia, turris, tectum, parietes, & januæ, quas quis apprehendit, porticus, atrium templi &c. extensio tamen ad spatium 40. vel 30. passuum à templis, si de Jure habeat locum, per consuetudinem videtur esse abrogata. 2. Cæmeterium legitime erectum. c. fin. cit. si sit contiguum templo, si ve ab eo separatum, si benedictum sit, si ve non. 3. Monasteria, domus, & domicilia Religiosorum, cum sint loca Religiosa & Divino cultui deputata, item horti, aræ, stabula animalium, domus famulantium, & ædes, intra septa Monasterii exstantes. arg. can. 10. 20. §. l. 3. cit. 4. Oratoria & Capella, auctoritate Episcopi erectæ, & in perpetuum divino cultui deputatæ, etiam existant in privatis ædibus (quo casu tota domus gaudet) arg. c. 4. cit. exceptis capellis, quæ sunt intra ambitum murorum castellorum. can. 21. caus. 17. q. 4. item oratorii sine auctoritate Episcopi erectis, quantumvis ex licentia Episcopi ibi celebrentur Missæ quotidie; nam censentur esse loca profana, cum pro arbitrio domini ad alios usus, v. g. in cameram, converti valeant. In dubio, an auctoritate Episcopi sit erectum sacellum, præsumitur sic erectum, si populo ad Divina, quæ ibi celebrantur, indifferenter pateat accessus; item si campana super tectum habeat & illa pulsetur publice. 5. Hospitalia, auctoritate Episcopi erecta cum altari ad celebrandum. arg. c. 4. §. l. 35. cit. 6. Palatia Episcoporum. can. 36. cit. & probabiliter etiam, licet distent ultra 40. passus ab Ecclesia, & capellam debite erectam non habeant; quia d. canon de neutro mentionem facit. 7. Tabernaculum, in quo actu asservatur Evcharistia. DD. passim ex hac ratione, quod maxime propter Evcharistiam, quæ asservari solet in Ecclesiis, his tribuatur immunitas. Unde extendunt etiam ad sacerdotem, qui per plateas ad ægrum deportat Evcharistiam, sed non de Jure, cum utique talis sacerdos deportans non sit locus sacer, sed ex consuetudine & communi sensu, in æquitate fundato: quare confugiens ad sacerdotem talem, ejusque vestem apprehendens, imò tantum se associans comitantibus, tutus erit. Dices: ergo etiam tutus erit, qui confugit ad altare portatile, sacrum calicem

&c. vel omnino arripit & secum fere in locum tatem. 2. N. Illatum: nam tali neque jussu immunitatem asyli concessit locis sacris & religiosis, non rebus quomodocunque benedictis vel consecratis, neque consuetudo, neque usus Doctorum patrocinator.

Dico 4. Capaces immunitatis locales sunt omnes & singuli, quos non excludit aliquod criminibus, de quibus assertione seq. cujusque que sint ætatis, sexus, conditionis, status Communis, desumpta ex c. 6. h. t. §. Canon Gregoriana cum aliis. cit. Neque excluduntur 1. Infideles, Judæi, Pagani, Ethnici, ut habet probabilis cum Fagn. & Barb. contra Corruv. & Clar. saltem si se velint convertere Fidem Catholicam, ut habet communis P. Wiestner h. à n. 75. quia in l. 1. C. de his, qui ad Eccl. solum excluduntur tunc, quando fugientes ad Ecclesiam simulatè petunt asylum: ergo, si serio petant, non excluduntur. Nec obstat, quod Jus Civile, quando aliquis de Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis, etiam favorem, invalide disponat. c. 10. de consuetudine hæc dispositio Juris Civilis videtur canonica in d. c. 6. ibi: juxta sacrorum statuta Canonum & traditiones Legum Civilium ita duximus agendum §. 2. Neque Hæretici, si ad Ecclesiam confugiant propter alia quam hæresim (nam hoc est crimen exceptum, ut patet ex dicendis) delicta: quia nec Sacri Canonum Leges Civiles excludunt hæreticos propter alia quam hæresim crimina, & privilegium hoc est locale, non personale: id quod maxime in Germania locum habet, ubi hæretici etiam propter hæresim non puniuntur à Magistratu Civili. Neque personaliter interdicti, aut excommunicati, etiam vitandi. Communis contra istum ex allata ratione. 4. Neque servi, si obpave delictum confugiant ad Ecclesiam; excluduntur tamen, si præcisè aufugiant à domino absque periculo, ne tradantur Judici ob grave delictum. l. 6. §. 5. C. de his, qui ad Eccl. qui Dominus licetè repetit rem suam, & occidit etiam vi. Idem est de servis improprie dictis, seu colonis adscriptitiis, vel conditionali libertatis personis. l. 6. cit. Idem de damnatis ad remes. Idem de militibus militiam deferentibus. Gonz. in c. 6. cit. num. 8. adeoque defensores milites gaudent immunitate contra Duces suos quæ Judices, & pœnam mortis, vel equivalentem expolcentes, non verò contra Duces quæ tales, repetentes militem deferentem personaliter adstrictum sibi ad militiam modò Duces juramentum de illius impunitate præstent. arg. c. 6. cit. §. si verò. 5. Neque debitores civiles, si ad evitandum carcerem ad Ecclesiam se recipiunt. per l. 1. §. 6. cit. junctam c. 36. §. c. 6. cit. Idque etiam procedit de illis, qui suam culpam contraxerunt debita, & de fraudulenti decoctoribus suæ substantiæ, non obstante constitutione Pij V. quæ decoctores hujusmodi excludit; quia per posterorem Gregorij XIV. ei fuit derogatum. Fagn. in c. 6. cit. §. 6. Neque fugitivi ex effracto carcere, vel ex manibus lictorum elapsi: licet prius capti & vinculis satellitum jam constructi, & per

cæmeterium v. g. ducantur, & ad asyllum provocent, eo non protegantur. Si tamen in tali loco se vinculis liberassent vel manibus lictorum, & ad asyllum provocarent, viderentur eo gaudere.

11. Oppones 1. Ecclesiæ non est judicare de illis, qui foris sunt, ut loquitur Apostolus, seu non potest judicare infideles, & per Baptismum non subiectos sibi: ergo nec privilegium infu-
nitatis localis ipsis concedere. 2. Hæretici sunt indigni, qui protegantur asylo Ecclesiæ, tanquam hostes: ergo. 3. Excommunicatis vitandis nec ingressus in Ecclesiam conceditur: ergo a fortiori nec asyllum Ecclesiæ. 4. Jus Canonici Reos duntaxat vult asylo defendi, per *can. 10. 20. 36. caus. 17. q. 4. c. 6. § fin. b. t.* Sed debitores civiles non sunt propriè Rei: ergo. Confirm. SS. Canones dum asyllum indulgent, volunt tantum protegere vitam & membra confugarum, atque eos à pœna corporali liberare. *c. 6. § can. 36. cit.* Sed debitor civilis non periclitatur de vita, & membris, aut pœna corporali. Accedit, quod creditores jure suo fraudantur & solutionem non cōsequantur, si debitores in asylo tuti sint, qui sæpe suâ culpâ contulerunt debita. 5. Fugiens ex carcere, vel è lictorum manibus, spoliatur Judicem jure sibi jam quæsito: sed spoliato ante omnia restituendum est, quod ipsi ablatum: ergo. *§. ad 1. de Conf.* quamvis enim Ecclesiæ nulla sit jurisdictio in infideles, ut Judicet eos, tamen favorem spiritualem ipsis exhibere, præsertim ad baptismum aspirantibus, potest, & convenit. Ad 2. Privilegium asyli est locale, non personale, ac potius sanctitatem loci quam personâ delinquentis respicit. Ad 3. Excommunicatis & interdictis negatur ingressus in Ecclesiam formalis, h. e. ut intersint Officiis Divinis &c. non materialis præcisè. Ad 4. nomine *Reorum* in jure veniunt omnes tam debitores, quam delinquentes, tam civiliter quam criminaliter conventi. per *c. 10. de V. S.* præsertim in materia favorabili, qualis est hæc. Ad Confirm. *N. M.* nam & à carcere & à vinculis volunt de-
cedere, ut innuit videtur *can. 35. caus. 17. q. 4.* neque creditoribus imminet majus periculum fraudationis aut damni ex hac protectione debitorum, quam aliàs incurrissent, quia debitores confugæ citari præstata prius securitate de non criminaliter condemnandis possunt, ac, si neque per se, neque per procuratorem comparere & causam agere velint, vel si agant, sed civiliter condemnentur, non verò satisfaciunt, teneantur sufferre immissionem in possessione bonorum &c. Ad 5. restitutio non faciendâ est spoliato, quando ex restitutione sequeretur damnum irreparabile, v. g. in vita aut membris, vel saltem periculum manifestum.

12. Quæres, an Clerici & Religiosi defendantur immunitate locali? *§. 1.* defendantur utique contra Judices Laicos non solum immunitate personali, sed etiam locali; cum non debeant esse deterioris conditionis, quam Laici. Ita plerique omnes. *§. 2.* contra Judices Ecclesiasticos & Superiores suos, quamvis absolutè affirmantium cum Barbof, in *d. c. 6. a. n. 16. &*

absolutè negantium cum Panormit. *ibid. n. 13.* magnus sit numerus, nihilominus insuper habita distinctione, quam faciunt tres Franciscani, Roderiquez, Portell, & Reiffensuel, Clericis sæcularibus, non verò Religiosis asyllum concedentes, præplacet mihi distinctio, quam cum Matthæo Monacell. allegantibus decisionem Congr. Episc. 1698. facit P. Schmalzgrueber *h. n. 169.* & aio, Clericos & Religiosos defendi immunitate locali contra Judices etiam Ecclesiasticos & Superiores suos in criminibus non exceptis eatenus, ut ab illis inde extrahi, & Judici brachioque sæculari extrahi nequeant puniendi secundum Leges: non verò eatenus, ut extrahi non possint puniendi correctione & pœnâ Ecclesiasticâ secundum Canones. Pars prior, quam confirmare videntur decisiones S. Congreg. Cardd. apud Pignatelli *to. 6. Consult. 4. n. 101. § n. 110.* inde fit manifesta, quod utique Clerici & Religiosi non debeant esse deterioris conditionis quoad protectionem suam contra Judices & Vindices Laicos, quam ipsi Laici, qui in criminibus non exceptis ex asylo à Judice Ecclesiastico extrahi brachio sæculari tradi non possunt, imò magis merentur defendi, cum ipsi Ecclesiæ servant tanquam Ministri. Posterior pars eruitur tum inde, quod mens Pontificis non fuerit per immunitatem tollere debitam morum correctionem & pœnas à SS. Canonibus præscriptas cum dispendio disciplinæ Ecclesiasticæ; cum neque Laicos ad Ecclesiam confugientes eximat à pœnis Ecclesiasticis, ad correctionem ipsorum ordinatis: tum ex *c. fin. X. § c. 2. de Regular. in 6. § c. 24. de sent. Excomm.* ubi permittitur, Clericos & Religiosos intra fines ipsius Ecclesiæ corrigi, castigari, & incarcerari.

Oppones 1. In *Constit. Gregoriana cit.* ubi iura antiqua jus asyli concernentia reduci diximus ad unam formam, tantum fit mentio *Laicorum* expressè & sæpius: sed expressio unius speciei est exclusio alterius. per *text. § gl. in l. si inter 15. ff. de except. rei jud.* ergo Clerici & Religiosi censentur exclusi. 2. Jus asyli eo maxime tendit, ut Rei defendantur contra pœnam sanguinis. per *c. 6. b. t.* sed Judices Ecclesiastici prohibentur pœnam sanguinis infligere, *c. 9. pr. Ne Clerici vel Mon.* ergo contra Judices Ecclesiasticos non datur jus asyli. 3. SS. Canones, & Statuta Ordinum Religiosorum permittunt Clericos & Religiosos delinquentes à suis Judicibus & Superioribus puniri gravibus pœnis carceris, etiam perpetui, verberationis, triremium. *c. 1. de Calumn.* idque confirmat praxis communissima: ergo. 4. Religiosi plerumque habitant constanter in locis jure asyli gaudentibus: ergo, si in iis forent tuti contra suos Superiores, nunquam vel non nisi rarò debitis pœnis affici possent, non sine ingenti disciplinæ Ecclesiasticæ præjudicio. *§. ad 1.* In Bulla Gregor. non ideo fit expressa mentio Laicorum, ut excludantur Clerici, sed ideo, ut Laici quoque, quos Judices Sæculares prætextu privilegiorum solebant extrahere de asylo, non verò Clericos, utpote jam aliunde à jurisdictione Laicali exemptos, deinceps essent de-
fensi.

fenſi. Adde, quòd de Jure antiquo omnes in-
discriminatim, ſive Clerici ſint ſive Laici, de-
ſenduntur aſylò. *can. 9. 10. 35. cauſ. 17. q. 4. c. 6.*
cit. ſed hæc Jura per Bullam Gregor. eſſe ſubla-
ta vel correctà, non ſufficienter probatur per
hoc, quòd Laicorum fiat mentio, & à Clericis
abſtrahatur. Ad 2. eò quidem præcipue, non
verò unicè reſpexit Jus Canonicum, ſed etiam
ut confugæ ab omni pœnarum corporalium
genere eſſent ſecuri reſpectu Judicis Laici. *can.*
36. q. 4. cit. §. gl. in d. c. 6. §. ad pœnam. §. §.
puniendus. Ad 3. permittunt puniri per Judi-
cem Eccleſiaſticum, & pœnà à SS. Canonibus
præſcriptà. *C. Ant.* per Judicem Laicalem, &
ſecundùm Leges. *N. Ant. §. Conf.* Ad 4. *diff.*
Conf. nunquam vel rarò puniri poſſent à Judice
Laico. *C. Conf.* à ſuis Superioribus debite cor-
rigi & caſtigari. *N. Conf.* Deinde Religioſi poſ-
ſunt extra Monaſteria exiſtere, & ibi delinque-
re, patratòque delicto ad Monaſterium vel lo-
cum ſacrum ſe recipere eo animo, ut fruantur
aſylò, & ſic *Ant.* non eſt univerſaliter verum.

14 Dico 5. Immunitate locali & aſylà privati
exiſtunt rei criminum exceptorum, ut vocantur,
nempe 8. ſequentium tantùm, & tum in Jure
antiquo tum in noviffima Bulla Gregorij XIV.
Cum aliàs, expreſſorum. Videlicet. 1. *Publici*
latrones, ſeu qui in viis publicis rapinæ cauſà
per inſidias homines aggrediuntur, & reſiſten-
tes occidunt, aut juxta aliquos, præſertim Fa-
rinac. in privatorum ædibus ſimilem violenti-
am exercent: quò etiam pertinent piratæ:
requiritur tamen, ut non ſemel tantùm aut bis,
ſed ſæpius (id enim indicat tum vox *publicus*,
tum vox *latro*) id faciant; nec in vijs tantùm
privatis, ſed in publicis & frequentatis, occi-
ſione quoque ſecutà; debet enim publicus la-
tro hic ſtrictè accipi. 2. *Viarum graſſatores,* qui
itinerà frequentata, vel publicas ſtratas obſi-
dent, ac viatores ex inſidijs aggrediuntur, vul-
gò *Landt-oder Straßen-Diäuber* / qui nimi-
rum prædæ cauſà in publicis vijs violentè ag-
grediuntur homines, ſed abſque cæde; per
quod ultimum differunt à publicis latronibus.
Requirunt iterum frequentatio actuum. 3.
Congreg. apud Pignatelli *to. 6. conſult. 4. cit. n.*
113. & (quod etiam in priori caſu requiritur)
notorietas juris vel facti. Farinac. Palao, De-
cian, & alij communiter: ſunt tamen, qui etiam
pro publico latrone, aut viarum graſſatore ha-
beri velint eum, qui ex uno actu publico, vel
pluribus occultis diffamatus, publicè habetur
pro latrone, vel viarum graſſatore: qui duo à
multis confunduntur, & ideo unam tantùm
clafſem iſtis aſſignant. 3. *Depopulatores agro-
rum,* ſeu qui ſegetes agrorum, fructus vinea-
rum vel arborum, devaſtant ex propoſito, ignè
apponendo; modò id ſit notorium. Et licèt
Jure Antiquo *c. 6. b. t.* depopulator nocturnus
tantùm fuerit privatus aſylò; tamen per Bul-
lam Gregorianam, quæ indiftinctè loquitur,
cenſetur communis etiam privatus eſſe diu-
nus, ſeu qui de die devaſtat. 4. *Committentes ho-
micidia, & mutilationes membrorum in iſtis Eccle-
ſiis, eorūque cœmeterijs, h. e. qui exiſtentem in*
Eccleſia (licèt occidens ſit extra Eccleſiam)

vel cœmeterio non præciſè vulnerant, ſed vel
omnino occidunt, vel mutilant, ſeu membrum
amputant, vel juxta multos qui tale quid man-
dant. Azor, Tufch. Monacell. Sperelli &c. com-
Pignatelli excipiunt eum, qui in Eccleſia occi-
dit non ex propoſito, ſed ex ſubita excecra-
centia. Utrùm verò excludatur aſylò, qui
Eccleſia exiſtens occidit ſclopò v. g. aut lapide
exiſtentem extra Eccleſiam & cœmeterium,
controverſia eſt: communior quidem cum
Abb. & Covarruv. excludit, alij tamen ſi
probabiliùs cum Bonac. Haun. & Matthæo
non excludunt; cum talis non in, ſed ex Eccle-
ſia occidat, & in delictis attendatur conſu-
matio potiùs, quàm inchoatio, præſertim in
odioſis. 5. *Qui proditoriè proximum ſuum occi-
dunt:* ſed quis proditoriè dicatur occidere in
ordine ad privationem aſyli, poſtea explenda.
6. *Qui rei ſunt aſſaſſini.* Aſſaſſinus eſt, qui
pretio (nempe pecunià vel alia re temporaria)
pretiò æſtimabili promiſſà, vel acceptà occi-
dit hominem, aut in hunc finem dat vel
mittit pretium: adeòque tam conducentis
conductus pretiò, ſeu tam mandans quam
mandatarius, privatur aſylò, modò mors ta-
ta ſit (imò juxta multos ex parte mandan-
tis non requiritur conſummatio, & ut mors
ſit illata. *c. 1. de homicid. in 6.*) ac pretium de-
minatum interveniat, & quidem pro ipſo
lære, atque ante ſcelus patratum detur vel
mittatur. Requiritur præterea communis
cum Covarruv. Farinac. Pignat. &c. ut opo-
ſus non fuerit inimicus occidentis, ſeu man-
dantarij, & pretiò conducti, licèt fuerit inimicus
conducentis; item cum Covarruv. ut occi-
ſus non infidelis, ſed Chriſtianus fuerit, proprie-
1. cit. §. 2. Sed neutrum video ſatis præciſè
& Bulla Gregoriana neque circumſtantia
non-inimicitia, neque Chriſtianitatis, requiri
ad aſſaſſinum. In *c. 1. cit.* aſſaſſinum quidem
contra Chriſtianos ſolos committitur, ut in
ordine ad pœnas, ibi ſpecificatas tantùm, non
ad privationem aſyli: quare occiſum non ne-
ceſſariò Chriſtianum eſſe exiſtimo cum Far-
nac. in *Append. de immunit. c. 8. n. 120.* reſertur
de communi. Idem libenter dicerem de qua-
litate inimicitia reſpectu conducti, ſcilicet et
hoc capite frui aſylò conductum, ſi viderem
veſtigia ſufficientia Auctorum, quibus inſiſte-
rem. 7. *Rei hæreſeos,* intellige ſi propter ipſam
hæreſis crimen ad locum aſyli ſe recipiant:
quod tamen in Germania noſtra locum non
habet, cum à Judice Sæculari nullas timeant
pœnas hæretici, utpote tolerati, propter hære-
ſim. 8. *Rei læſæ Majæſtatis in perſonam iſtius*
Principis: ut igitur crimen læſæ, quatenus pri-
vat aſylò, cenſeatur commiſſum, requiritur
Ut lædatur ipſe Princeps (quo nomine intelli-
gitur, qui Superiorem in ſua jurisdictione non
agnoscat, ut Summus Pontifex, Imperator,
Rex, Duces, imò etiam Comites & Barones,
plenum in ſuo territorio jus obtinent) in per-
ſona: quare non ſufficit, ſi lædatur uxor, filius,
miniſter, ſtatua &c. illius, aut ſi rebellio con-
tetur in provincia Principis &c. quævis in
ordine ad alios effectus etiam hæc ſunt crimina

2. Ut lædens sit subditus Principi vel ratione originis, vel domicilij. per *Clem. 2. §. rursus defenit. Et re jud. 3.* Ut læsio fiat per actionem positivam, Principi injuriosam vel damnosam, v. g. percutiendo, vulnerando, carceroando, occidendo, hostiliter insequendo, in ipsum conjurando, hostibus tradendo, vel revelando, ut capiat, aut similes actiones mandando, consulendo, auxilium prestando &c. ut habet communis.

Quæres 1. An occidens vel mutilans in Ecclesia vel cœmeterio excludatur asylò, quando id non facit ex præsumpta spe immunitatis? 2. An propè Ecclesiam vel cœmeterium occidens spe immunitatis? 3. An etiam furtum vel aliud delictum grave in Ecclesia committens privetur asylò? R. ad 1. cum communi affirmativè; quia Constitutio Gregoriana non facit mentionem hujus perversæ spei, & independentè ab ea statuit privationem asyli. R. ad 2. cum communiore contra Covar. Farinac. &c. negativè; quia dicta Constitutio restringit expressè privationem asyli ad occidendes in ipsis Ecclesiis eorumque cœmeteriis, & cum privatio hæc sit pœna, extensionem non patitur. R. ad 3. cum probabiliori rursus negativè contra Abb. Suar. Laym. Pirh. Gonzal. canon obstante, quòd forsitan spe immunitatis furtum, vel delicta, homicidiò etiam gravia, quis committat in Ecclesia. Ratio; quia Constitutio Gregoriana solum excludit homicidia & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis committere non verentes: extensionem verò nec patitur favor Ecclesiæ, nec ratio pœnæ, quam habet exclusio, nec ipsa Bulla Gregorij, quæ §. 2. expressè declarat, sola crimina ibidem expressè privare asylò, non alia, etsi æquipollent alitis in jure expressis, vel adfectu paritas, identitas, aut majoritas rationis. Confirmatur ex decisione S. Congreg. Immunit. 18. Nov. 1631. de qua testatur P. Schmalzgrueber. b. n. 19. Dices: frustra invocatur legis auxilium, qui committit seu delinquit in legem. *l. si. b. t. c. 1. de usuris. Et l. 37. in ff. de Minor.* sed qui spe immunitatis delinquit in Ecclesia, committendo furtum &c. delinquit in legem, etiamque contemnit. R. dist. Min. delinquit in legem aliquo modo, nempe locum sacrum violando per suum delictum ibi commissum. C. Min. eo modo, qui à jure punitur privatione asyli. N. Min. Urgebis: in c. fin. cit. & ejus Bulla generaliter pronuntiatur: qui sub spe immunitatis in Ecclesiis vel cœmeterijs delinquant, immunitate non gaudent. R. Gregorius XIV. in sua Constit. Cum alias. restrinxit hanc generalitatem ad sola homicidia & mutilationes, uti videmus.

Dubium hic magnis Partium studiis, & in nostra quoque Universitate paucis abhinc annis ardentè agitatum, movetur, quisnam dicatur proditorie occidere, quem Constitutio Gregoriana asylò vult exclusum, seu quid requiratur ad homicidium proditorium immunitate privans. Aliqui existimant, sufficere proditorium minus propriè dictum, quando nempe homicidium fit non modò ex proposito sive

de industria, sed etiam per insidias, ita ut quis nihil suspicantem, & ad sui defensionem imparatum occidat, v. g. venenò, vel sclopetò ex latebris, vel de nocte in tenebris, vel transfodiendo à tergo; sive dein occisus fuerit amicus sive inimicus, sive inimicitia professio aut rixa, sive amicitia species vel simulatio præcesserit. Atque ita sentiunt Covarr. Gutierrez, Barbosa l. 2. J. E. l. 6. 3. n. 91. 94. Sancti. l. 6. Confil. c. 1. dub. 8. n. 26. P. Pirhing. b. t. n. 28. Menoch. Decian. (sed hos duos apertè adversari testis est P. Wiestner) Christoph. de Chlingensperg in Theibus super hac questione editis Ingolstadtij 1697. per tot. & maxime Hypopolitus Grassetus Anatom. Necis Proditoria §. 9. citans plures, quorum tamen aliquos ipsi eripit Sperelli in decis. 185. à n. 5. A fortiori Molin. tr. 3. d. 23. n. 3. Et Fachin. l. 9. Controv. c. 93. qui ne quidem insidias requirunt, sed solum industriam & propositum occidendi. Alij econtra non sufficere contendunt industriam seu propositum meditatum occidendi cum insidiis, si occidatur inimicus, licet ad defensionem hic & nunc imparatus, sed requiri insuper, ut dictò modò occidatur amicus, scilicet vel sub specie amicitia, fidelitatis, societatis, officij &c. vel ab aliquo, qui ad amicitiam, fidelitatem &c. erga occisum ratione statûs, officij &c. specialiter fuit obligatus. Unde ajunt, homicidium proditorium, asylò privans, non esse, si quis inimicum per insidias, etiam dormientem, perimit, vel à tergo imparatum confodit: item si quis alias amicum in subita rixa excandescens occidit, ob defectum industrie: aut si quis apertè congredditur, & provocans vel provocatus sternit socium, commilitonem, vel amicum alias, propter defectum insidiarum: denique si quis corrivalem aut æmulum, fortè occurrentem, aggreditur, aut ex insidiis necat, ob defectum amicitia, fidelitatis &c. simulata, vel alias specialiter obligatoria. Econtra asylò excludi ajunt eum duntaxat, qui simulando amicitiam, fidelitatem &c. ad eoque sub specie amicitia alterum occidit per insidias ac ad sui defensionem imparatum: aut qui nulla præcedente inimicitia, aut hujus indicij, insidiosè & imparatum occidit aliquem, cui ratione statûs, conditionis, muneris, specialiter est obligatus ad amicitiam, aut fidelitatem, v. g. qui parentem, prolem (etiam in utero adhuc existentem) conjugem, affinem, consanguineum, proximum, familiarem, contubernalem, commilitonem, socium itineris, dominum suum nihil suspicantem, vel si caupo interficit hospitem seu peregrinum susceptum: item qui occidit inimicum, priùs verè, quantum humanitus cognosci potuit, reconciliatum intervenientibus plenè reintegratæ amicitia signis, & nulla nova superveniente offensa: aliud juxta multos foret, si tantum præcessisset promissio vel fidejussio de non offendendo, quia solet manere rancor & aversio animi. Atque hanc posteriorem sententiam, quæ requirit circumstantiam amicitia ad homicidium proditorium, tenent incomparabiliter plures, & præclarissimi

mi Auctores, ita ut D. Christoph. de Chlingenberg Adversarius lo. cit. Afferit. 2. hanc sententiam vocet communem totius propè Christiani Orbis, & solus Alexander Sperelli in decis. ult. nempe 185. cit. ubi ex instituto refutat Hippolytum Grassetum, n. 44 adducat 93. Auctores, ac inter illos Bartolum, Bald. Alex. Imol. Socin. Juris Civilis proceres: Joan. Andr. Abb. Hostiens. Anton. de Butrio, Anchor. Anan. Felinum, principes SS. Canonum interpretes: Marfil. Boff. Caball. Farinac. Bajard. magnos Criminalistas: quibus accedunt Theologi, & Canonistæ plerique, præsertim recentiores, inter quos eminent Monacell. P. Wiestner ad Tit. de Homicid. n. 122. & Pignatelli to. 9. Consult. 5. § 18. ubi recantant dicta à se to. 1. consult. 48. Quibus si accedat declaratio non modo Cardd. sæpius repetita apud cit. Pignat. sed etiam declaratio Clementis VIII. ac insuper recepta praxis, hæc sententia videtur esse quasi certa. Unde

- 17 Dico 6. Ad homicidium proditorium, ut privet asylo, non sufficit, si fiat occisio per industriam & insidias, sed requiritur etiam amicitia vel vera, vel simulata, aut occiso specialiter debita ratione status, conditionis, officij &c. Prob. 1. ex Constitut. Gregor. XIV. Cum alijs sæpius allegata. Ubi Papa, ut tolleretur dubium ex Jure Canonico ortum circa homicidium ab asylo exclusivum, non amplius adhibuit verba Scripturæ Exod. 21. § Deut. 19. relata in c. 1. de homicid. si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, sed hæc: qui proditoriè occiderint: quæ verba tempore Gregorij recepta communiter inter DD. significatione non qualemcumque industriam insidiosam denotabant, sed machinationem in mortem sub specie & velamine amicitia, fidelitatis, officij, reconciliationis &c. Planè, si Papa per tō proditoriè non voluisset plus dicere, quàm præcisè industriam & insidias, seu machinationem mortis, frustra ac inutiliter antè & post expressisset crimen latrocinij, & assassinij, quæ duo homicidia necessarii involvunt industriam seu propositum occidendi ac simul insidias. Accedit declaratio Clementis VIII. 6. Febr. 1597. qui fuit immediatus Gregorij successor, & in Brevis, sub Annulo Piscatoris, relato à Pignatello to. 9. Consult. 18. n. 29. expressè declaravit, in Bulla Gregoriana tō proditoriè significare occisionem amici, & sub specie amicitia &c. id quod etiam testatur Farinac. in Append. de Immunit. c. 9. n. 137. 143. id audiens ex ore Pontificis, & propterea suam Sententiam mutans: idem declaravit Paulus V. Clementis successor teste P. Wiestner: quæ declarationes cum sint Authenticæ, Jus faciunt, adeoque rem omnino faciunt. Prob. 2. Ita explicandum est privilegium immunitatis localis à Jure concessum, ut extendatur, quatenus est favorabile Ecclesijs, & restringatur, quatenus est odiosum: sed si tō proditoriè accipitur strictè, prout etiam involvit simulationem amicitia, fidelitatis, vel obligationem specialem ad amicitiam aut fi-

delitatem in occidente, magis extenditur ad tū privilegium, quatenus est favorabile, quia sic comprehendit etiam occidentes per industriam & insidias, magis autem restringitur, quatenus est odiosum, quia restringitur ad occidentes sub specie amicitia &c. tū; quatenus enim privationem asyli connotet, odiosum est: ergo debet tō proditoriè rigorosè accipi. Quod autem tō proditoriè stricta & propria significatione denotet illam qui vel datam fidem frangit, vel simulatam quàm habet in mente, colligitur partim ex Scriptura S. ubi illa verba Psalm. 54. § 1. oderat me, super me magna locutus fuisse, deum diffem me forsitan ab eo: tu vero homo invidiosus meus, & notus meus &c. juxta communem sensum Interpretum prophetice loquuntur de Juda proditore: sic in eadem Scriptura pro proditore habetur, qui insidiatur domui suo; quia huic specialem fidelitatem debet, & l. 4. ff. ad L. Jul. Majest. proditor vocatur miles, vel dux, vel alius patriota, qui exitum, cui fidelitatem & amicitiam specialem debet, prodit hostibus. Partim ex Barm. in l. Prospiciendum, §. delinquitur. ff. de Puni quem communiter sequuntur DD. sic debentem prodicionem: prodere est munus cui ostendere, & aliud in mente gerere. Prob. 3. repetitis declarationibus Cardd. quas videt Pignat. to. 9. consult. 18. cit. Prob. 4. Excommuni praxi & consuetudine, optima Legum interprete.

Oppones 1. Insidias, fraus, machinationem, &c. lus, proditio in Jure Civili & Canonico non accipi pro synonymis. Idem faciunt optima Scriptores Latini, Cicero pro Milone, Livius, Cornelius Tacitus &c. imò hoc fit in communi hominum usu: ergo, qui occidit per insidias meditato & de industria, occidit proditoriè: ergo privatur asylo. 2. In Lege Veteri ut patet ex c. 21. Exod. &c. 19. Deut. ad privationem asyli sufficiebat occidere per industriam & insidias: ergo & in Nova debet sustinere. 3. Idem statuit Jus Canonicum in c. 1. de homicid. ibi: si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo ardeat, ut moriatur. Jam sic: hoc Jus antiquum non fuit correctum à Gregor. XIV. quia nullam in sua Constitutione mentionem fecit correctionis, & nulla correctio Juris, utpote odiosa, sine claro textu asserenda est: præsertim si per eam noceatur bono publico, & favoreant scelerati, uti fieret hic. 4. Est inacceptabile, quod illi, qui profitentur odium, rancorem, inimicitiam exterius, & occidunt sui defensionem &c. sint melioris conditionis quàm qui inimicitiam occultantes occidunt amicum forinsecus creditum &c. quasi vero odij & inimicitia professio externa mereatur favorem asyli. 5. Est incredibile, quod Ecclesia ita favere possit insidiosè occidentibus inimicis.

inimicis, & inimicitia signa præbentibus, ac
interim adeo persequi duellantes, qui pariter
profiterentur exterius inimicitiam; cum tamen
ex huiusmodi insidiosis homicidijs inimico-
rum plus noceatur bono publico, quam ex
duellis; sic enim vix aliqui erant securi ab ini-
micis insidiaribus, nisi forte Ecclesiastici, qui
ita extendunt & urgent privilegium asyli. 6.
Est iniquum, ut ita impune tolerantur, qui
per insidias occidunt imparatum ad sui defen-
sionem, quæ tamen defensio est Juris Natura-
lis. 7. Temporum cautela non nocentibus, sed
illis, datur à Lege. Nov. 17. c. 7.

Ad 1. Solent accipi pro Synonymis, quan-
do proditio accipitur minus strictè & impro-
priè. C. Ant. si strictè & propriè, ut hic debet
accipi secundum dicta. N. Ant. & Conf. Cicero
in verbum prodere sumit pro nominare, consti-
tuit. Livius & Tacitus in locis, quæ contra
nos adducuntur, juxta P. Wiestner in. 115. lo-
quantur de vera prodicione, & insidijs cum
amicitia simulata conjunctis. Idem ferè est de
legibus, quas allègant contra nos. Sensus
vulgus in hac re non est attendendus. Certè si
fuerent insidiæ cum industria seu proposito
occidendi absque amicitia simulata, vel spe-
cialiter debita, atque ideo rectè præsumpta;
homicidij proditoris reus foret & asylo exclu-
dendus maritus, qui adulterum inermem in
thoro cum conjuge deprehensum, vel alias,
qui furem in flagranti deprehensum, inermem,
& ad sui defensionem imparatum occidi-
t, atque & per insidias: quod nec Adversarij
admittunt. Ad 2. Imprimis Leges Veteris
Testamenti Judiciales, inter quas sunt etiam
pertinentes ad asylum, in Novo Testamento
non fringunt, utpote jam extinctæ. Dein
utque major reverentia debetur Templis no-
væ quam Antiquæ Legis. Demum probabili-
ter & communior interpretatio cum gloss. in
tertiore. 1. quæ maximè est auctoritatis, intel-
ligit illa Scripturæ loca de insidijs non quibus-
cumque, sed verè & strictè proditoris, in qui-
bus insinuat simulatio amicitia &c. quia In-
terpretes passim exemplificant in Joabo, Ab-
ner & Amalan occidente sub specie amicitia:
hæc textus originalis in Hebraico, in quo le-
gitur: si quis proximum suum occiderit in astutia,
& versio 70. Interpretum, quæ legit, si aliquis
aggressus fuerit proximum, ut occidat in dolo: qui-
bus verbis innuitur simulatio amicitia, vel dis-
simulatio inimicitia: notetur etiam verbum
proximus, cui videtur specialis amicitia deberi
propter familiaritatem & vicinitatem. Et hoc
verbum etiam adhibet Bulla Gregoriana, qui
proditoris proximum suum occiderit. Ad 3. Im-
primis quadrat, quod ultimo loco dictum ad
2. quod nempe ibi in c. 1. cit. sicut in Scriptura
Veteris Testamenti, longè verisimilius intel-
ligatur vera & propriè dicta proditio, cum ille
textus sit desumptus ex Antiquo Testamento:
Quia verò apud aliquos saltem fuerat dubium,
an ibi per industriam & insidias intelligatur
strictè & propriè dictum proditorium homici-
dium, necne, illud declaravit Gregorius XIV.
in sua Constit. per verbum proditoris, omittis

verbis cit. c. tanquam Juris Antiqui aliquantulò
dubij. Adeoque Greg. XIV. non correxit,
sed declaravit Jus Antiquum: id quod fecere
ipsius quoque successores Clemens VIII. &
Paul. V. declarantes sic Bullam Gregorij. De-
inde transmissò (non concessò) quod per in-
sidias & industriam in d. c. 1. non fuerit intel-
lecta vera proditio, saltem ea intelligi debet
in Bulla Gregoriana per verbum proditoris,
quod utique in hac materia privationem asyli
concernente est strictè accipiendū & in signi-
ficatione maximè propria; præsertim cum
sic magis faveatur Ecclesijs. Quo pacto admit-
titur quidem correctio Juris antiqui, sed satis
clare expressa per vocem proditoris & per id
proximum suum, atque per animum Pontificis,
quo omne dubium circa Jus antiquius tollere
se velle professus est. Ceterum favor & ve-
neratio Ecclesiarum æquè, imò magis est bo-
num publicum, quam homicidas poenis ordi-
narijs affici, quibus insuper directè non faver
Bulla Gregoriana, sed sanctitati Ecclesiarum.
Ad 4. faciliè capitur, quod multum malitia,
quam speciali severitate rectè persequitur Ec-
clesia, superaddat amicitia simulata vel spe-
cialiter debita, si nempe amicus simulatus,
vel is, qui amicus aut fidelis esse ex speciali ra-
tione obligatur, ac propterea talis supponitur
(à quo proin cavere non potest) occidat alter-
um: sicut acceptio pretij pro occisione alter-
ius superaddit specialem malitiam in assassi-
nio, & qualitatem, propter quam occidens
privatur asylo. Ad 5. Imprimis nec duellantibus
negatur immunitas localis, quamvis for-
tè alijs poenis gravius puniantur duellantes,
quàm occidentes per insidias: utrum autem
per insidiosas occisiones plus noceatur bono
publico, quàm per duella, certum non est. De-
in licet & hoc foret certum, prudenter in re-
verentiam Ecclesiarum parci Ecclesia tam in-
sidiosè occidentibus, quàm duellantibus, si
ad eas confugiant. Adde, quod Pontifex, si
fortè in aliquo loco nimis foret abusus pri-
vilegij, insidiosè occidentibus indulti, implo-
ratus illud negaturus ipsam credendus sit.
Ad 6. Id iniquum non est; quia, si quis sciat al-
terius odium & inimicitiam, sibi imputare de-
bet, quod sibi non consulat, petendo pacem,
procurando securitatem apud Judicem, evi-
tando occursum inimici, non incedendo sine
armis, comitatu &c. cum de inimico semper
sit suspicandum, quod nocere velit, ubicun-
que & quomodoque potest: professio igitur
inimicitia est quasi præmonitio, & facit,
ut non tam insidiosus aggressor, quàm sciens
inimicitiam aggressoris sibi ipsi censeatur au-
ferre mediale defendendi. Ad 7. Imprimis Jus
Civile caret potestate aliquid statuendi circa
Immunitatem Ecclesiasticam. Deinde dicta
Nov. probaret nimium, nempe quod etiam
meditatio occidens sine insidijs privandus esset
asylo: quod plerisque Adversarijs adversum
est.

Dices cum quibusdam nostræ sententiæ Pa-
tronis. Si requiritur & sufficit ad homicidium
proditorium, si quis occidat amicum, seu nullam

præcedente inimicitia, erit homicida proditorius, si quis non inimicum occidat: vel si quis in futurum latrocinari intendens prædæ causâ tantum semel occidit ex insidijs hominem ignotum in via publica: aut si quis non in via publica occidit aliquem ex insidijs nulla præcedente rixa, sed solius prædæ causâ: sed hæ sequelæ sunt contra consuetudinem ferè omnium, nostræ sententiæ Patronorum, & Pignatelli n. 51. cerebrosos vocat, qui sic sentiunt. 3. hæ sequelæ nos non urgent, qui cum cit. Pignatelli, Reiffensuel, & aliorum communi ad homicidium proditorium requirimus, ut quis occidat positivè amicum, & non merè negativè talem, seu non inimicum: cum juxta nos necesse sit, ut occidens signo positivè simulet amicitiam, vel ut habeat obligationem specialem ad amicitiam aut fidelitatem erga occisum. Viderit Haun, qui to. 6. tr. 1. n. 215. cum Sperelli ac alijs admittit, omnem illum universaliter esse homicidam proditorium, qui sine prævia inimicitia proximum occidit, etsi negativè duntaxat amicum, h. e. non-inimicum; seu qui nullo inimicitia signo edito occidit aliquem, quisquis ille fuerit.

20 Dico 7. Præter crimina, in Constitutione Gregoriana expressa, & hucusque explicata, nulum aliud, utut atrox, privat jure asyli. Communissima ferè omnium, qui post dictam Constitutionem scripserunt. Ratio; quia ipsa Constitutio certa crimina excipiens præmittit, quod omnia in materia immunitatis velit reducere ad unam tantum formam, & ibi expressa delicta tantum privare asylò, non alia, etsi æquipolleant alijs in jure expressis, non attenta paritate, identitate, aut majoritate rationis. Neque lex odiosa & poenalis ob eandem vel etiam majorem rationem extendenda est. arg. c. odia. c. in poenis de R. l. in 6. Et exceptio unius firmat regulam in contrarium. l. 12. pr. ff. de judic. Unde asylò gaudent blasphemii, perjuri, simoniaci, perculsores clericorum, incendiarii, sodomitæ &c. Oppones: sic ergo alliciuntur scelerati ad gravissima scelera committenda ob speratam impunitatem. R. Per accidens foret, si aliqui indè sumerent occasionem patrândi tam gravia scelera. Interim si tam enormis criminis, non tamen excepti, reus confugeret ad Ecclesiam, rectè faceret Episcopus recurrendo ad Sedem Apostolicam, ut detur licentia talem extrahendi de asylò: sic sæpius conceditur licentia extrahendi reos in particularibus casibus, uti notat Card. de Luc. in Miscell. dif. 2. & ego ipse scio casum, in quo propter insidiosum homicidium petebatur Româ extractio Rei, & concessa fuit: sed, antequam responsum venisset Româ, Reus est elapsus fugâ.

21 Dico 8. Casu, quo dubium est, aut certum, quod Reus, v. g. ob crimen exceptum, non gaudeat asylò, Rector Ecclesiæ eum potest, & si requisitus à curia seculari fuerit, debet cautè custodire, adhibitis etiam, si opus foret, carceribus & compedibus, donec ab Episcopo causa examinetur ac decidatur: & si Rector loci sacri defectu vel virium vel tutæ cu-

stodiæ id facere impotens imploraret, juxta sacularem, iste posset in loco sacro custodire, uti & si Rector Ecclesiæ debite requisitus recusaret vel negligeret custodiam, imitur ex Bull. Gregor. §. 4. Reiffensuel de gatis multis. n. 174. seqq.

Dico 9. Modus extradendi & extrahendi Reum ex asylo, qui eò propter delictum non gaudet, est sequens. 1. Requiritur prævia cognitio Judicialis, si dubium sit, an reus gaudeat nec ne, & sententia: si verò certum sit, quod non gaudeat, saltem licentia Episcopi vel Vicarii Generalis, prout explicabo statim infra, sed is licentiam nunquam dabit, nisi ei placeat constet, crimen esse exceptum. 2. Invenire debet persona Ecclesiastica, sacularem habens ab Episcopo vel ejus Vicario admodum: nulla tamen opus est petitio, si non infligenda poena mortis, aut poenæ, ne contra eam. 3. Si crimen foret crimen exceptum, & Judex Laicus, eò quod licentia Ecclesiæ debite requisitus recuset extrahere vel custodire in loco asyli, extrahit Reum tamen id possit, de quo postea) hunc modum ad carceres saculares trahere, multo minus punire, sed debet eundem carceri ad Ecclesiasticæ mancipare, ibique custodire, donec causa ab Episcopo examinata & decisa fuerit. Reiffensuel n. 190. Sed hinc

Quæres 1. An Rector Ecclesiæ ad extrahendum Reum, qui notoriè non gaudet asylo, indigeat licentiâ Episcopi? 2. An Judex secularis ad extrahendum? R. Ad 1. contra Palam. Haun. seclusa consuetudine contraria Rector Ecclesiæ ad extrahendum non videtur esse licentiâ Episcopi; quia Constitutio Gregoriana concedit, ut quilibet Rectorum Ecclesiæ, Regularis vel Sæcularis, à curia laici requisitus, tradi & consignari curet & faciat eum excepti criminis. Id certum est, quod si dubium fuerit, an delinquens gaudeat asylò, nec ne, requiratur sicut prævia cognitio & decisio Episcopi, ita etiam mandatum licentiæ Rectori Ecclesiæ data ad curiam laicam tradendum Reum, & quidem appellatum propositâ, ut loquitur Bulla §. 5. R. ad 2. Judiciali ad extrahendum necessaria per se est licentia Episcopi vel Vicarii Generalis. Communis contra Covar. & Pirh. hoc t. n. 42. propter clara verba d. Constit. Greg. decernimus & declaramus, ut curia secularis, ejusque Judex, etiam his tantum, & non Rectoribus Ecclesiæ prohibet) delinquentem in aliquo ex dictis capitulis expressa licentia Episcopi vel ejus Officialis &c. perire, extrahere, aut incarcerare non possint, nisi in casu &c. non obstante, quod delictum notoriè sit exceptum, nec obstante, quod Episcopus teneatur dare licentiam. Si tamen Episcopus, & Rectores Ecclesiæ debito modo requisiti illos in delictis superius expressis culpeles tradere, aut captivare, & carcerationi intervenire, & assistere recusarint -- prædictos delinquentes minori, quo id fieri poterit, scandalo & tumultu extrahere curent.

Dico 10. Judex secularis extrahi mandatum Reum ex asylo sine licentiâ Episcopi, & mini-

hui extrahentes, item qui extrahere conantur & attentant, vel quicunque cooperantur, aut qui extractum requisiti non restitunt Ecclesie vel loco, unde extractus est, non modò committunt duplex peccatum grave, sacrilegij, & iniustitiæ, sed etiam incurrunt poenam excommunicationis, & quidem defecto latæ sententiæ, reservatam, à qua non sunt absolvendi, donec Reum restituerint, & Ecclesiæ satisfecerint. Sumuntur hæc ex can. 6. §. 10. 39. can. 17. §. 4. Constitut. Gregor. cit. cum declar. Clem. VIII. Concordat communis. Præter hanc poenam de Jure Canonico potest injungi multa pecuniaria ad 900. solidos, & poenitentia publica. can. 20. 21. caus. 23. §. cit. quamvis non sit in usu; de Jure Civili autem statuta est poena capitalis & ultimum supplicium in eos, qui Reum indebitò extrahunt cum effectu ex loco sacro. l. 2. §. 6. C. de his, qui a d. Ecc. confug. sed hæc poena iterum in usu non est, & poenitio hujus criminis relinquitur foro Canonico, sicut cognitio & judicatio. Oppones. In Extrav. 3. Comm. de poenit. §. re- servat. reservatur Pontifici offensa & violatio Ecclesiasticæ libertatis. Et Bulla Gregoriana superius cit. decernit poenas in violatores asyli, quæ in Bulla Cœnæ statuuntur contra violatores immunitatis Ecclesiasticæ: sed isti incur- runt excommunicationem, Papæ reservatam: ergo. Immunitas localis non comprehen- ditur in rigore nomine libertatis Ecclesiasticæ, utpote quæ non ad loca, sed ad personas Ec- clesiasticas propriè refertur. Gregorius qui- dem statuit easdem poenas & censuras, quas Bulla Cœnæ, non tamen qualitatem censura- rum, nempe reservationem, quæ, si non ex- primatur, non videtur inducta; cum in odio- sis non debeat fieri extensio ultra id, quod ex- pressum est. Interim ajunt, praxim, & sty- lum Curie Romanæ stare pro sententia op- posita, cui menolim opponere.

§. II.

De Immunitate Ecclesiastica Reali à
Tributis &c.

Ciendum 1. Immunitatem Realem esse privi- legium, quo res & bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, exempta sunt ab oneribus, nempe pensionationibus, tributis & exactionibus, Magistratui Sæculari præ- standis. Hæc res & bona vel pertinent ad ipsas Ecclesias & loca Religiosa, ac vocantur Ec- clesiastica, sive sint mobilia sive immobilia, quo- rum aliqua sunt benedicta, vel consecrata, vel instrumenta Divini cultus, ut ipsæ Eccle- siæ, calices, paramenta sacra &c. alia verò non, ut prædia, fundi, redditus annui, pecu- niæ &c. Velspectant ad personas Ecclesiasti- cas, & hæc rursus sunt in duplici differentia; aliqua enim sunt Patrimonialia, seu acquisita titulo temporali ac profano, v. g. ex heredi- tate, donatione, emptione, arte, labore ma- nuum &c. Alia autem Beneficialia, vel Cle- ricalia, nempe titulò spirituali acquisita, uti sunt redditus beneficiorum, stipendia Missarum, redditus stolarum &c.

Sc. 2. Onera, quæ imponi solent, referri ad 26 triplicem classem: nam alia sunt personalia, quæ personis subditis imponuntur sine respectu ad eorum bona, & consistunt vel in labore per- sonali, uti est tutela, curatela, opera, seu angaria & parangaria, Fron- Dienst / Scharwerk &c. vel in solutione alicujus cer- tæ pecuniæ singulis capitibus imposita, uti ca- pitatio, Kopfsteuer / &c. 2. Realia, quæ ipsis rebus seu bonis imponuntur sine respectu ad personas ea possidentes, v. g. agris, fundis, domibus &c. atque Tributa appellantur. Huc videntur referendæ Accisa, die Aufschlag / quæ imponuntur rebus usu consumptilibus, venditis vel vendendis, vino, cerevisiæ, car- nibus &c. Item indebita, Unab- Gelter, quan- do nimirum præter accisas, vel gabellas pe- cuniarias de potentis, v. g. vino, & cerevi- siæ, certa quantitas, v. g. de singulis urnis 6. mensuræ, Principi vel Magistratui Sæculari pendenda est. 3. Mixta, quæ nimirum vel exi- gunt laborem personalem & simul sumptus, uti est ire ad bellum proprijs sumptibus, vel imponuntur subditis cum respectu ad ipsorum bona aut fructus annuos, seu imponuntur per- sonis propter res, adeoque personis immedia- tæ, rebus mediatæ, uti sunt collectæ, seu con- tributiones, Steuer und Anlagen / vectiga- lia Zoll / portoria, Mauth / & prestationes teloniorum; quæ enim bona in terra in vel exportantur, pro ijs propriè Zoll / & quæ trans- feruntur per aquas, exacta pro illis propriè Mauth appellantur. Huc refer pedagia, quidagiam, Werstgelter / pontenagia Bruckens- Gelter / pontivegia, Urphar / seu überfuhr- Gelter / quæ petuntur à transeuntibus per vias, pontes fixos, vel pensiles seu navigia; item vectigal delapidationis, Pfaster- Zoll. Alij hucusque dicta onera vocant genericè Tributa, & dividunt in realia, personalia, & mixta, eum in modum, quo nos onera, & no- rant, Collectas à Tributis differre per hoc, quod collectæ non habeant certam ac annuam præ- stationem & pensionem seu pensionationem, sed incertam ob necessitatem occurrentem earumque impositionem fieri ob causam non ordinariam, sed extraordinariam; hinc etiam extraordinarie pensionationes vocantur.

Sc. 3. Tributa & Collectas per Magistra- tum sæcularem exigi posse à membris Com- munitatis quadruplici titulò. 1. Titulò domi- nij particularis, ut si bonum vel prædium Ca- merale Principis fuit alijs concessum quoad utilitatem retentò dominio directò, uti con- tingit in Feudis. 2. Titulò pacti & reservatio- nis, ut si quædam bona alijs donantur, vendun- tur &c. cum reservatione pensionis aut præ- stationis vel annuæ, vel solvendæ pro occu- rente necessitate. In utroque casu hujusmo- di bona sunt quodam onere reali gravata, & tertio, v. g. Principi, vel Magistratui obligata. 3. Titulò impensarum, quas exigunt opera pu- blica vel faciendæ vel reparandæ, in commu- nem singulorum membrorum communitatis vel reipublicæ usum, utilitatem, aut securi- tatem redundantia, uti sunt fontes, pontes, aquæ.

aguardatus, mibi &c. 4. Titulo jurisdictionis, quam obtinet Princeps vel Magistratus in membra Reipublicæ tanquam in subditos in ordine ad eos gubernandos per leges & præcepta, judicandos, defendendos &c. Jam videndum, utrum & quando Princeps vel Magistratus secularis tributa aut collectas prætereendere possit ab Ecclesiis & personis Ecclesiasticis. Prius tamen advertendum, alia tributa vocari & esse antiqua, quæ nimirum bonis Ecclesiarum aut personarum Ecclesiasticarum jam antiquitus, & antecedenter, quam ad illas pervenerunt, erant imposita: alia autem nova, quæ nimirum imponuntur, quando vel res temporales in illas transferuntur, vel primum, postquam in dominio Ecclesiarum vel Ecclesiasticarum personarum jam sunt constitutæ.

8. Dico 1. Clerici & personæ Ecclesiasticæ sunt immunes ab oneribus seu muneribus & obligationibus personalibus, & quidem 1. ab illis, quæ imponuntur à Laicis, uti est census personalis seu capitatio, Kopf-Steuer / Leib-Steuer / viatica & telonia personalia seu personis imposita, ire ad bellum, vel agere vigiliis, præbere militibus hospitium in suis ædibus, præstare angarias & parangarias seu operas, Scharwerden / Fron / Dienst verrichten / ita ut nec per alios suis sumptibus ad id teneantur. 2. A muneribus sordidis, uti est mundare cloacam, fodere arenâ, aliisque statum suum dedecentibus. 3. A muneribus honorificis, & indifferentibus, uti est regere civitatem, agere Tutorem vel Curatorem &c. nisi hæc ultro velint suscipere. Adeoque quoad ista omnia gaudent immunitate personali, sicut gaudere diximus quoad forum Judiciale Laicæ in Lib. II. tit. II. de Foro Compet. Ita communis desumpta ex c. 1. h. t. in 6. c. 4. de Censib. in 6. can. 40. §. placet. caus. 16. q. 1. can. 19. caus. 23. q. 8. l. 1. 2. 6. 7. 10. l. 17. l. 52. §. Auth. item nulla. C. de Episc. & Cleric. Ubi verò necessitas publica exigeret, & Laici soli non sufficerent ad agendas excubias, hospitalitatem militum &c. possent quidem hæc onera imponi etiam Clericis, at non nisi approbante Episcopo. c. 2. h. t. cum tali casu non imponeretur à Laicis per modum jurisdictionis.

9. Dico 2. Bona temporalia Ecclesiarum, & patrimonialia Clericorum, non sunt exempta à tributis Principum & Magistratum secularium antiquis, titulo dominij, vel pacti aut reservationis impositis, si nempe illa bona onere reali perpetuo fuerunt prius jam obligata. 2. Neque à novis, quæ titulo pacti imponuntur tempore, quo transferuntur actu in Ecclesias vel personas Ecclesiasticas. Ita communis. Pars prior sumitur ex can. 22. caus. 23. q. 8. quia res transit cum onere suo reali. c. 5. de Pignor. & quia, si res cuidam tertio prius perpetuo sub tali onere fuit obnoxia, transferens eam non potuit transferre in Ecclesiam sine illo onere; cum nemo possit plus juris transferre in alium, quam ipse habeat. c. 79. de R. l. in 6. Pars posterior patet inde, quod quilibet rerum suarum moderator & arbiter sit, conse-

quenter jus habeat res suas in Ecclesiam transferendi cum vel sine onere, cum vel sine reservatione aliqua, etiam in loca pacti hujusmodi pacta servari volunt SS. Canon. c. 4. de condit. apposi. cap. 6. de donat. cap. 20. Jur. Patr. Dixi autem 1. Bona temporalia, sunt fundi & prædia &c. nam sacra, & alia benedictione aut consecratione affecta, ut Ecclesiæ, & Cæmeteria, Monasteria, & alia loca Religiosa, item Calices & Paramenta &c. ab omni seculari exactione esse immunes sentiunt omnes Catholici; quia sunt extra commercium humanum, nec proventus temporales aut usum pretiis æstimabilem habent. 2. Patrimonialia Clericorum; nam beneficia titulo spirituali aut sacri ministerij acquiruntur immunitate esse omnes clamant; quia titulus quam personæ à potestate Laicæ exemptæ sunt. Idem dicunt de Decimis, in taxationem Ministrorum Ecclesiæ ordinantur.

Dico 3. Eadem bona stabilia Ecclesiarum & personarum Ecclesiasticarum sunt exempta à tributis & collectis Laicorum novis, quæ contingunt titulo jurisdictionis. 2. Probatur tamen non ab antiquis, quæ jam prius, quæ ad Ecclesias per venerunt, dictis bonis sunt certo & stabili modo imposita eodem titulo jurisdictionis. Pars 1. vix negatur à lo orthodoxo, ac desumitur ex c. 4. de Cens. in 6. c. 4. 7. X. §. c. 1. in 6. h. t. Clem. un. eod. tit. 159. Urbani VIII. quæ incipit Romanus Pontifex, edita ann. 1641. Accedit Auth. in nulla C. de Episc. & Cleric. quæ Constitutio Imperatoria, continens favorem Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum, quia ab Ecclesia fuit acceptata, à Principe Laico non amplius revocari potest; eod quod Ecclesia non sit subjecta. l. sicut initio. §. C. de Oblig. & Act. Ratio est, quia Laicis nulla est jurisdictio in Ecclesias & dictas personas, quæ tamen has immediate & propriè, in res verò medietè & improprie, exerceretur per exactionem tributorum; cum solæ personæ sint capax imperij & jurisdictionis. Pars 2. magis est controversa; contrarium enim tenent Suar. Gambrez, Felin. Tanner. Less. Pirhing, Wetsch. & novissimè P. Söll, qui in tract. de Tribus, p. 1. c. 3. à n. 174. disertè & zelose perorat pro opposita sententia ex fundamentis omnino gravibus; pro nostra verò stant Panormit. in c. 4. h. t. n. 16. §. inc. 1. de Cens. in 6. & cum Innoc. Joan. Andr. Archidiaz. aliisque compluribus Wagnerck in c. 1. h. t. in 6. ad verba, legimus hæcenus acquisitis &c. Engel h. t. n. 25. ubi etiam sic intelligit Laymannum l. 4. tit. 3. c. 6. n. 3. 4. 6. Faver Molina tr. 2. d. 672. n. 3. alij, qui generaliter bona Ecclesiasticorum tenere quodam reali, antequam ad illos pervenissent, gravata transferri docent, abstrahendo, an publica auctoritate Magistratus, vel conventionem privata, illud sit antequam impositum. Prob. 1. Exrecepto brocardico ex c. 5. de Pignor. §. l. 20. §. 1. ff. de acquit. rer. domin. desumpto, res transit cum onere suo. 2. Ex reg. Juris 79. in 6. nemo potest plus juris in alium transferre, quam ipse habuit; ergo, quando

bona, quæ quis transfert in Ecclesias, vel Ecclesiasticos, prius erant obnoxia oneri reali, auctoritate & lege Magistratûs Sæcularis imposito, non potest transferre sine tali onere, nisi Magistratus vel Princeps ipse illud aufert, vel cedat jure suo: quod quidem olim in ipsius fundationibus passim fieri consuevit, non item hodie, ubi multum remisit Zelus sanctus. Ex praxi, vigente saltem extra Italiam, quam & nos experimur in Germania: consuetudo autem est optima dubij Juris interpretis. Ex c. 1. de Cens. ubi id clarè innui putat Paternus. Ex c. 21. 22. caus. 23. q. 8. ubi Urbanus Papa ait: de exterioribus suis, quæ palam oculis apparent, Ecclesia tributum reddit -- quod constitutum antiquitus est, pro pace & quiete, quia nos tueri & defendere debent, Imperatoribus solvendum est.

Oppones contra 1. partem 1. Principes sæculares non exigunt tributa ab Ecclesijs & Clericis absolute, sed intuitu bonorû ad ipsos delatorum, quæ sita sunt in ipsorum territorijs: ergo etiam nova rectè exigunt, vel antiqua augent. 2. Ecclesiæ & Clerici acceperunt sua bona à Laicis: ergo æquum est, ut inde Laici solvant tributa, quæ ex communi necessitate de novo petuntur. 3. Nova tributa non exigunt Laici titulò jurisdictionis, sed protectionis: ergo jure exigunt. 4. Leges Civiles, uti c. 1. de SS. Eccl. §. l. 3. c. de Episc. & Clericis statuunt, ex bonis patrimonialibus Clericorum solvenda esse tributa. Contra 2. partem oppones 5. Quando fundus transfertur in Ecclesiam, cessat ratio adæquata exigendi tributa, prius imposita titulò jurisdictionis, cum cesset subiectio talium fundorum respectu Magistratûs Laici: ergo. 6. Quando dispositio venit in eum statum, à quo initium ducere non potuit, evanescit. l. 98. pr. ff. de V. l. 8. §. 1. ff. de R. l. fed. quando fundus transfertur in Ecclesiam, exactio tributorum venit in eum statum, à quo initium ducere non potuit: ergo. 7. In c. 12. de reb. Eccl. alien. dicitur, quod Laicis nulla potestas competat de rebus Ecclesiæ disponendi: & in c. 1. h. t. in 6. prohibentur Laici quascunque exactiones imponere Ecclesijs vel personis Ecclesiasticis. Similia habentur c. 3. eod. in 6. Clem. un. eod. c. 4. de Cens. in 6. fed hi textus, cum generaliter loquantur, nullam omnino Laicis potestatem de rebus Ecclesiæ quibuscunque exactiones quascunque faciendi permittentes, etiam generaliter intelligendi sunt, etiam de tributis antiquis ea potestate jurisdictionali olim impositis.

R. ad 1. per hoc, quod bona Ecclesiarum & Clericorum in territorijs Principum sæcularium sita sint, non subiecta sunt eorum jurisdictioni, ex qua petuntur tributa nova: unde in d. c. 1. h. t. in 6. expressè ipsis prohibetur exactio pretextu bonorum. Ad 2. N. Conf. postquam enim ad Ecclesias & Clericos sine onere translata sunt, mutarunt qualitatem, & exemptionem consecuta sunt. Ad 3. Titulò protectionis non potest exigì tributum, sed potius merces vel remuneratio, quæ tamen non necessariò est pecuniaria, sed etiam esse

possunt preces, ministeria sacra & spiritualia, quibus abunde compensatur protectio. Ad 4. Leges Civiles circa bona Ecclesiastica sunt invalidæ propter defectum jurisdictionis in ferente. Imò si fuissent aliquando validæ, quod tamen nullatenus conceditur, revocatae rursus fuere per Auth. Item nulla C. de Episc. & Cler. Ad 5. N. Ant. nam ratio adæquata solvendi tributa antiqua non in sola subiectione fundatur, sed in facta semel impositione oneris tempore, quo & bona, & persona, quæ possedit, erat subiecta, quam subiectionem supponit quidem dicta impositio in fieri, non tamen in conservari: hinc onus reale prius impositum transit quidem ad quemvis possessorem, uti servitus rei semel imposita tempore, quo erat subiecta & res & persona eam possidens, de novo tamen imponi non amplius subiectis nequit. Ad 6. dist. Ma. evanescit in casu, quo perseverantia dispositionis dependet à negatione statûs illius tanquam à conditione. trans. Ma. si non ita dependeat, uti revera exactio tributorum non dependet, si fundus tributis oneratus deveniat ad Ecclesiam &c. N. Ma. Et hinc in §. 14. Inst. de Legat. habetur contrarium, quod nempe semel utiliter constituta persistere possunt, licet in statum deveniant, à quo initium ducere non poterant: sic servitus semel imposita rebus, adhuc subiectis, transit cum re ad Ecclesiam, non subiectam, quia impositio non pendet ab hac conditione, nisi res ad Ecclesiam deveniret: sic Matrimonium perseverat cum uxore, licet hæc postea incidat in amentiam, ac in talem statum deveniat, in quo contrahi non poterat. Quin imò regula 85. in ff. §. 1. contra nos citata clarè nobis faver, his verbis: non est novum, ut, quæ semel utiliter constituta sunt, durent, licet ille casus existerit, à quo initium capere non potuerunt. Ad 7. N. Min. licet enim, utpote generaliter loquentes, intelligendi sint generaliter, non tamen quacunque generalitate, sed solum ea, quæ respicit omnia tributa nova. Restrangendi autem ad hæc, & non extendendi ad antiqua, ratio petitur partim ex nostris probationibus, & consuetudine, Juris optima interprete, partim ex c. 1. cit. ubi tantum videtur prohibita impositio tributorum, non verò exactio jam prius impositorum, partim ex Auth. cit. ubi expressè est mentio de oneribus novis.

Dico 4. Ecclesiæ quoad sua bona tempora-32 lia, & Clerici quoad patrimonialia, sunt exempti ab omnibus oneribus mixtis, qualia sunt non tantum tributa, & collectæ seu steuræ vel contributiones novæ, sed etiam gabellæ seu accisæ & indebita, vectigalia & præstationes teloniorum: exceptis tamen quibusdam casibus, quos postea referam. Ita communis DD. desumpta ex c. 4. de cens. in 6. Clem. fin. eod. Auth. Item nulla cit. Suffragatur praxis, etiam A catholicorum Imperij Statuum teste Knipschild de Jurib. & privil. Imper. Civit. l. 2. c. 18. apud Illusterrimum Baviaræ Cancellar. L. B. Schmid Semicent. 2. Controv. 19. n. 10. qui n. 5. seqq. Jus Bavaricum, quod adversari videtur quoad bona patrimonialia Clericorum, ex-
pli:

plicat, & cum communi sententia, quæ ipso teste tam ex Legibus quam ex SS. Canon. bona Clericorum patrimonialia docet esse immunita, præsertim mobilia, conspirat. Prob. 1. ex *citt. jur.* 2. Exactio collectarum, vectigalium, gabellarum &c. fundatur activè in jurisdictione, & passivè in subjectione: sed Laicis nulla est jurisdictio in Ecclesias & Clericos, eorumque bona, tanquam subjecta: ergo. Oppones 1. Laici jubendo, ut de rebus usu consumptibilibus vendendis vel venditis, v. g. vino &c. solvantur gabellæ & accisæ, statuunt de rebus, quas Laici vendunt sive Clericis, sive Laicis, suæ jurisdictioni subjectis, & eò collimant, ut consulant necessitati publicæ, non ut præjudicent libertati Ecclesiasticæ: ergo licitè statuunt. 2. Talis lex vel statutum dirigitur ad solos Laicos venditores, neque intendit obligare Clericos, ut ipsi eodem pretio res distrahant proprias, aut à Laicis emant merces onere gabellario affectas: ergo eorum libertati non præjudicatur. 3. Si tale statutum foret contra immunitatem Ecclesiasticam, tunc ideo, quia indirectè nocet Clericis: sed hæc ratio probaret nimium, nempe etiam Legem, quæ certas personas reddit inhabiles ad donandum, testandum &c. ferri à Laicis non posse, quia tales personæ non possent esse liberales in Ecclesias & Clericos, & sic noceretur ipsis: item sequeretur, nec vectigalia, à mercatoribus solvenda, posse imponi, cum rerum pretia hoc modo augeantur, & sic noceretur emptoribus Clericis. R. cum hæc argumenta solum eò colliment, quòd Clerici teneantur communi pretio, quod exigunt Laici pro rebus, quas gabellis à se solvendis subjectas vendunt mensuratim, v. g. vinum, cerevisiam, carnem &c. hujusmodi res emere, non verò, quòd Clerici de rebus proprijs, quas vendere volunt, debeant gabellasolvere, ijs me non oppono; cum sic non lædatur immunitas Ecclesiastica; eò quòd hæc impositio nec indirectè feratur in Clericos, sed in venditores Laicos, tametsi per accidens involvantur Clerici. Vid. Molina d. 663. n. 5. An verò illæ accisæ, quæ petuntur ab ijs, qui potulenta ex vicinis provincijs, v. g. ex Suevia vel Tyroli in Bavariam invehunt pro se & familia sua, etiam peti possint à Clericis, dubium est, quod Cancellar. Schmid *Controv.* 24. n. 13. non audet decidere. Ego nihil hæsitans decido. In eadem Bavaria Clerici sunt immunes ab *indebitis*, *Umbgelt* / quorum nomine Monachij de singulis urnis vini & aliorum potulentorum 6. mensuræ à Principe, & aliæ 6. à Statibus Provincialibus exiguntur. Cancellar. *citt.* 2. *Landrecht. Erbsährte Landsfreyheit part.* 3. art. 1.

33 Casus autem excepti sunt. 1. Si Clericus exerceat nundinationem vel negotiationem propriè talem, seu si res emat, ut eas non immutatas carius vendat, ac lucri causâ aliò transferat: iste enim obligaturolvere vectigalia, portoria, gabellas &c. c. 4. *citt.* neque opus est, ut talis prius moneatur. per c. *citt.* Molina d. 342. n. 5. Vid. Tit. L. Ne Clerici vel Mo-

nachi. 2. Si res, cui imponuntur onera, sit Principe vel Domino sæculari concessa in feudum Ecclesiæ vel personæ Ecclesiasticæ. Si collectæ, vectigalia &c. exigantur propter communem necessitatem vel utilitatem, respicientem tamen commodum & bonum singulorum Republicæ membrorum, ut dedit Mol. d. 672. n. 4. *conclus.* 2. Pirh. Schmalgen: cum, qui sentit commodum, sentiat onus. c. 55. de R. J. in 6. & tales præstationes exigantur in signum subjectionis tanquam subditis, sed tanquam impensæ ad procurandum commune bonum, vel avertendum malum. Patebit magis ex Assertionem leg. 4. exigantur ob extraordinariam necessitatem vel utilitatem publicam, non singulorum procuratorum, sed totius Republicæ vel Civitatis quæ talis, vel Principis, ad quodam procurandum vel malum avertendum sufficiunt facultates Laicorum; tunc etiam ab Ecclesiasticis contributio peti quæ potest, at non sine consensu Pontificis, vel periculum est in mora, Episcopi cum Clero arbitrantis de necessitate & sufficientia, ut colligitur ex c. 4. § 7. h. i. eò quòd nulla sit jurisdictio in personas Ecclesiasticas. Si autem Papa, vel urgente periculo Episcopus, prius cognita causâ & facta determinatione, quantum in necessitate vel utilitate publica, Clericis & Laicis communi, à Clericis contribuendum sit, consensum dederit dare tenetur, si facultates Laicorum non sufficiant exactio harum præstationum, & Clericorum eas negantium coactio, non à Laicis sed à Superioribus Ecclesiasticis faciendæ, cum non ut debitum, sed ut beneficium considerari debeat. per c. 4. § 7. *citt.* Molina *citt. conclus.* vel eventu 4. 5. Si Pontifex Principi Sæculari iusta de causa concedat penitentes petere à personis Ecclesiasticis. 6. Si nundator Ecclesiarum &c. in prima fundatione cum consensu Episcopi sibi reservavit jurisdictionem impropiam in bona Ecclesiæ donata, seu ius eis imponendi collectas &c. sive ordinarias sive extraordinarias.

Oppones 1. Si Clerici & Religiosi non possunt à Magistratu Sæculari absque consensu Papæ vel Episcopi collectis onerari in publica necessitate, neque sine dicto consensu poterunt tempore famis vel caritatis annonæ cogi ad vendendum iusto pretio frumentum vel alia victualia: neque visitari eorum horrea & granaria: sed hoc est absurdum, imò contra Jus Naturale, quod dicat, privatum esse possidendum commune bono, & utique Clerici graviter peccarent tali casu non succurrendi communitati per venditionem victualium. 2. Gravis, vel extrema saltem, necessitas tribuit ius auferendi bona temporalia à quocunque, etiam nemine consulto: ergo. 3. Qui sentit commodum, sentiat & onus: sed personæ Ecclesiasticæ sentiunt commodum ex felicitate communitatis: ergo & onus in illius angustijs sentire debent. 4. Inconveniens est aliquamembra esse exempta à communibus oneribus, & turpis est pars toti non congruens.

Item 40. §. placet cons. 16. q. 1. eximuntur qui-
dem Ecclesiæ à tributo, sed cum limitatione,
nisi quod adventitiae necessitatis sarcina repentina
populorum: ergo in necessitate communi non
eximuntur, & opus non est novo consensu Pa-
pæ, cum eum jam dederit in Jure. §. ad 1. C.
Alia. N. Min. nam absurdum non est aut contra
Jus Naturale, sed valde conveniens, ut petat-
ur consensus Magistratus Ecclesiastici, cui
personæ cum bonis suis subiectæ sunt. Aliud
foret, si necessitas urgentissima instaret, &
Magistratus Ecclesiasticus adiri non posset, vel
aliquis & debite requisitus nollet consentire,
ac personæ Ecclesiasticæ ex avaritia lucrare-
rentur: tunc enim, non potestatem juris-
dictionis, sed jure defensionis communitati
occurrere liceret meliori, quo fieri posset,
modo ex bonis Ecclesiarum & Clericorum.
Ad 2. Etiam in tali necessitate, si fieri possit,
debite requirendus est consensus legitimi Su-
perioris; cum nulla necessitas conterat juris-
dictionem incapaci: si autem is adiri nequeat,
locum iterum habet jus defensionis, ut di-
ctum. Ad 3. Nihil adhuc iusta causa, cur exi-
matur ab onere. C. secus. N. Ma. Ad 4. Im-
punitis Clerici tenentur soli ad Subsidiū cha-
ritativum Episcopis præstandum, si petatur,
non obstante, quod etiam Laici sint membra
Ecclesiæ loci. Dein Milites & Magistratus
etiam sunt membra communitatis, & tamen
propter alia obsequia, quæ præstant Reipu-
blicæ, sunt exempti à communibus oneribus.
Atq. illud à Gratiano est desumptum ex Jure
Civilis, nempe ex l. 5. C. de SS. Eccl. ideo aucto-
ritatem non habet in re, circa quam nihil pot-
est disponere Jus Civile.

§. Dico 5. Personæ Ecclesiasticæ non sunt im-
munes ab onere concurrendi ad opera publi-
ca, seu publicè necessaria aut utilia, vel con-
struenda vel reparanda, quorum usus & com-
modum immediate ad singulos, Clericos æ-
quæ ac Laicos pertinet, & quidem probabili-
ter etiam inconsulto Papâ vel Episcopo. Mo-
dus cit. d. 672. conclus. 3. Pirh. h. n. 79. Carol.
de Grassis de Effectib. Clericat. effect. 3. n. 200.
§. 4. Ratio, quia æquitas naturalis imò taci-
tum pactum postulat, ut omnes & singuli, si-
ve Clerici sint sive Laici, iusta proportionem
contribuant, qui ex ejusmodi operibus com-
moditate perfruuntur, & ut indemnitas Prin-
ceps vel Magistratus, qui ejusmodi opera ex-
struunt vel reparant. Quippe tales contri-
butiones non petuntur titulo jurisdictionis,
sed præstentur titulo impensarum, quas
faciunt cives in rem suam, & commoditatis in
singulos immediate redundantis causâ, v. g.
si reficiendæ sint viæ, pontes, fontes, muni-
cipalis, si effodiendus vel purgandus sit puteus
communis, si aquæ ductus faciendus ad irri-
gandos agros, si ripæ adversus vim fluminis
muniendæ, si excubiet tempore pestis agendæ
&c. Quapropter si ob tales fines exigantur
collectæ, pedagia, pontenagia, pontivegia,
vestigal delapidationis &c. personæ Ecclesi-
asticæ non sunt immunes. Modò (quod bene
notandum) nihil petatur quæstus causâ, infe-
Lib. III. R. P. Fiebler.

rendum ærario publico, vel ad solvenda de-
bita communitatis, vel ad sufferenda Reipu-
blicæ onera publica, vel ad conservandū ipse-
dorem Domus aut Familiæ Principis &c. hæc
enim curare & procurare ad solos Laicos spe-
ctat. Cancellar. Schmid Controv. 20. n. 9.
Idem videtur dicendum, siquid petatur ad
propugnacula urbium & munitiones constru-
endas, quia hujusmodi spectant communita-
tis quæ talis securitatem, & ad ea titulo juris-
dictionis sunt exactiones.

Oppones 1. Necessitas communis non tri-
buit Laicis jurisdictionem in Clericos: ergo
ob communem necessitatem & opera publica
nihil à Clericis præstendi potest per Principes
& Magistratus Laicos. 2. Ob communem
necessitatem nequeunt Laici à Clericis exige-
re tributa personalia aut mixta: ergo neque
contributionem ad refectorem viarum, ponti-
um &c. licet urgeat communis necessitas. 3.
In c. 2. §. 7. h. t. videtur asseri, tum demum
Clericos obligari ad opera publica contribuere,
quando Episcopus cum Clero arbitratus
fuerit, necessitatem vel utilitatem publicam
urgere, & propter quorundam imprudentiam prius
consulendum esse Romanum Pontificem: & quia
hæc præsumptio fundatur in periculo univer-
sali ac morali imprudentiæ, ne Clerici immo-
deratis exactionibus onerentur, semper erit
recurrendum ad Pontificem, licet in particu-
lari casu videatur non esse periculum. 4. In
c. 2. cit. expresse loquitur Pontifex de fossariis
& expeditionibus: ergo loquitur de operibus
publicè necessarijs vel proficuis. 5. In c. 7. cit.
succenset Pontifex Rectoribus Civitatum,
qui Clericos onerant vel tallijs, vel collectis,
vel contributionibus alijs: ergo omnes omni-
no tallias & collectas reprobat se inconsulto,
consequenter & illas, quæ propter opus publi-
cè necessariū vel proficuum exiguntur. 6.
Ergo, quod æquitas naturalis postulat, ut ad
opera publica Clerici contribuant, non tamen
postulat, ut contribuant independentem ab ar-
bitrio Episcopi & inconsulto Pontifice: ergo
potuit Pontifex requirere etiam ad illa arbi-
trium Episcopi & suum consensum. Confirm.
contributio imperata per Laicos est obnoxia
periculo peccati: ergo potest Papa, & consen-
sus est adhibuisse cautelam, requirendo ne-
cessitatem sui consensūs.

R. ad 1. disting. Cons. nihil præstendi potest
titulo jurisdictionis vel imperij. C. Cons. titulo
expensarum in propriam singulorum utilita-
tem factarum vel faciendarum; aut titulo pa-
cti taciti saltē. N. Cons. Ad 2. N. Cons.
§. parit. quia tributa personalia & mix-
ta semper exiguntur à subditis, quales nec in
communem necessitatem sunt Clerici respectu Lai-
corum; concursus autem ad expensas in ope-
ra publica, æqualiter omnibus utilia, non à
subditis, sed à membris communitatis quæ tali-
bus, & æqualem utilitatem percipientibus;
præstentur, imò vi pacti, vel sub conditione,
si uti velint publicis operibus, nec ab eorum
usu excludi; cum utique nemo possit obligare
Principes, & Laicos communitatis cives, ut

tertio profint, pontes exstruant, vias reparent &c. ex suis tantum medijs. Ad 3. Utrumque c. loquitur de collectis potestate Regia ad sufferenda Reipublicæ communia onera impositis vi jurisdictionis, non de illis, quæ præstuntur titulo impensarum propter opera publicè necessaria vel utilia singulis immediatè, ac fundantur in æquitate & Jure Naturali. Ad 6. dist. Ant. loquitur de fossatis & expeditionibus, ad quas tamen concurrere tenentur subditi autoritate Regia. trans. Ant. de quibuscunque, ad quas concurrere tenentur cives ex æquitate Naturali vel pacto, vel titulo expensarum. N. Ant. Ad 5. dist. Conf. ergo reprobant omnes omnino collectas, in potestate Principum secularium fundatas. C. in alio principio, puta æquitate naturali &c. N. Conf. Ad 6. Indè plus non eruitur, quam quòd potuisset Pontifex etiam pro casu, quo propter opera publica fontium, pontium, viarum, murorum &c. Clerici collectantur, decernere necessitatem requirendi arbitrium Episcopi & consensum Papæ, non verò, quòd de facto requisiverit. Unde, quamdiu ex Jure non ostenditur necessitas requirendi Episcopum & Papam in contributione ad memorata opera publica, tamdiu non malè negatur.

37 Dico 6. Violatores immunitatis Ecclesiasticæ realis, h. e. quicumque Laici, etiam Imperatoris aut regalis Dignitatis, tributa, tallias, collectas, & exactiones alias per se vel per alios, directè vel indirectè, imponunt Ecclesijs aut Ecclesiasticis personis aut bonis earum, vel ab eis exigunt extra casus, in quibus id permissum esse docuimus, non modò gravissimè peccant peccatò sacrilegij & injustitiæ, sed etiam tenentur restituere omnia, tanquam injustè acquisita, ac ipso Jure & facto incurunt excommunicationem, reservatam Summo Pontifici extra articulum mortis, nec ab ea absolvi valent, nisi præstita satisfactione etiam ex proprijs, si nequeant ex bonis communis, aut nisi saltem cautionem de satisfaciendo præstiterint etiam in articulo mortis constituti, si eam præstare possint; secus, sufficit firmum propositum satisfaciendi ac promissio standi Ecclesiæ mandatis. c. 4. & 7. h. t. c. 4. de cens. in 6. Clem. un. & Extrav. Quod olim. h. t. int. comm. Bulla Cæne, & Bulla Romanus Pontifex Urbani VIII. cit. in qua ultima etiam reprobatur consuetudo immemoralis, prætextus privilegij Apostolici, & prætextus non factæ promulgationis, aut receptionis Constitutionum Apostolicarum.

38 Quæres adhuc, quo Jure, Divino, an Ecclesiastico tantum, res & bona Ecclesiarum & Ecclesiasticarum personarum exempta sint ab oneribus, tributis, exactionibus Laicorum? R. non tantum Jure Ecclesiastico, uti ex hucusque dictis patet, sed etiam Divino, saltem in thesi & accessoriè ac in consequentiam. Quoad ipsas Ecclesias & templa, item quoad res benedictione vel consecratione affectas, cultusque Divino peragendo deputatas vix est controversia: quoad bona temporalia pro dote Ecclesiis assignata, vel ministris Ecclesiæ

obvenientia propter obsequium spirituale, quæ beneficia vocantur, satis quoque certum est: quoad alia verò bona temporalia Ecclesiarum, & bona patrimonialia Clericorum, non conveniunt DD. Sed nostra responsio probatur ex c. 4. de Cens. in 6. ibi: cum igitur Ecclesiæ, Ecclesiasticaeque persone, ac res ipsarum non solum Jure Humano, quin imò & Divino, à secularium personarum exactionibus sint immunes. -- nec exhibendum vel solvendum tallia pro rebus proprijs, quas non causâ negotiandi deferant. En! res propriæ Clericorum omnes solum exclusi, quæ negotiationis prohibita materia, immunes dicuntur Jure Divino. cedit, quòd Ator. 20. Episcopi vocantur doctores Ecclesiarum: ergo, sicut Ecclesiæ, & res illarum, Episcopis & Prælatibus Ecclesiasticis subjectæ sunt. Addidi tamen in h. e. in genere, abstrahendo à particularibus casibus & circumstantijs, uti dixi & exploravi fusiùs ad Tit. de Foro Compet. n. 18. segg. Ad didi 2. accessoriè &c. nempe propter Ecclesiæ & Ecclesiasticas personas, ad quas pertinet cùm Personalis immunitas parum profutur nisi & Realis fuisset concessa; nam jurisdictio principaliter quidem in personis, accessoriè verò & secundariò in res exercetur; quapropter si res non forent exemptæ à Laicorum actionibus, nec personæ satis forent exemptæ, cùm à personis præstanda sint tributa & collectæ rebus impositæ.

TITULUS L.

Ne Clerici vel Monachi Secularium negotijs se immisceant.

SUMMARIUM.

1. Quid veniat nomine negotiorum secularium.
2. Quid & quotuplex sit negotiatio.
3. 5. Quenam Clericis & Religiosis sit prohibita.
4. Et sub quibus penis.
6. Quenam in specie sint prohibita, quæ permissæ.
7. Quid Juris, si bona, circa quæ negotiatur Clericus, cadant in commissum.

Sciendum 1. per Negotia secularia, quæ personis Ecclesiasticis prohibentur hoc Titulo ultimo, qui respondet primo hujus Libri III. De Vita & honestate Clericorum, ibique omnia supplet, conformiter præcepto Paulino, non militans Deo implicat se negotijs secularibus. 2. Tim. 2. intelligi in genere illa negotia & officia, quæ vel valde abstrahunt Dei famulos à rebus Divinis, vel contemptum ac vilipentionem statum Clericalis & Religiosi parant, & utique minus decent, licet Laicis conveniant & per se licita sint. In specie autem ipsis prohibentur sequentia. 1. Officium Procuratoris circa res & causas Laicorum, Administratores Judicis, Vice-domini, Cancellarij, Praefecti &c. Principum secularium, & si Sacerdotes sint, quæ ejusmodi munia sublimiora suscipiunt (non tamen si tantum Procuratoris privati) ipsi facti sunt excommunicati. c. 2. 4. 5. h. t. licet